

การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
อำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
อำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

A STUDY OF THE OPERATION STUDENT CARE ASSISTANCE SYSTEM
OF SCHOOL IN PHAN DISTRICT UNDER THE CHIANG RAI
PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 2

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

May 2023

Copyright 2023 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การศึกษากำหนดแผนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

อำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ของ กิ่งกาญจน์ ประสม

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(รองศาสตราจารย์ ดร. ฉลอง ชาตรูปะชีวิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ดร. ณัฐวุฒิ สัมปโล)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. น้ำฝน กันมา)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง:	การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา อำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	กึ่งกาญจน์ ประสม, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2565
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ดร. ณ์ฐวุฒิ สัพโส
คำสำคัญ:	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและประเภทการทำงาน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 175 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที่ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีของเซฟเฟ้ (Scheffe's method) ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียน 2) เปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบว่าโดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจำแนกตามประเภทการทำงาน โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่าง

Title: A STUDY OF THE OPERATION STUDENT CARE ASSISTANCE SYSTEM
OF SCHOOL IN PHAN DISTRICT UNDER THE CHIANG RAI
PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 2

Author: Kingkan Prasom, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao,
2022

Advisor: Dr. Natthawut Sabphaso

Keywords: Student Care Assistance System, Operation Student Care Assistance System

ABSTRACT

This research intended for The Operation and compare classified by the size of the school and work experience a sample of 175 people the tool used as 5 level estimation scale questionnaire. The index of conformance is 1.00 and the confidence value is 0.96. The statistic of data analysis consists of percentage, average (mean) ,standard deviation, t-test and analysis of variance F-test (One way ANOVA) when a significant difference is found compare the differences of pairs by Sheffe's method.The results of research found that 1) The Operation Student Care Assistance System of School in Phan District under The Chiang Rai Primary Education Service Area Office 2 Overall, it was at a high level. when considering side by side It was found that the aspect with the highest mean was Knowing students individually, followed by student screening and the side with the least mean is prevention and problem solving of students. 2) compare Operation Student Care Assistance System of School in Phan District under Chiang Rai Primary Education Service Area Office 2 classified by the size of the school found that overall There was a statistically significant difference at the 0.05 level and Comparison by work experience found that overall there was no difference.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้เกี่ยวข้องหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่าน ดร.ณัฐวุฒิ สัพโส อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ นนทมาลย์ อาจารย์ผู้สอน วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา นางสาวเกษรา ธัญชัย ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 และนายวิระศักดิ์ น้อยหอม ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านผาบ่อง (ศุภราชราษฎร์สามัคคี) ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูในอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ทุกท่าน วิทยาลัยการศึกษา และมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ประสิทธิ์ประสาทสรรพความรู้ทั้งปวง และให้คำแนะนำระหว่งการศึกษาตลอดมา

เหนือสิ่งอื่นใด ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัวที่ได้ให้การสนับสนุนและเป็นพลังใจในยามที่เหน็ดเหนื่อย และให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

กิงกาญจน์ ประสม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
สมมุติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	10
มาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	59
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	63
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	64

การเก็บรวบรวมข้อมูล	65
การวิเคราะห์ข้อมูล	66
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	66
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	68
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ขนาด ของสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน	72
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2	74
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน	82
บทที่ 5 บทสรุป	87
สรุปผลการวิจัย	87
อภิปรายผลการวิจัย	90
ข้อเสนอแนะ	94
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	104
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องวิจัย	105
ภาคผนวก ข ผลการตรวจค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามเพื่อ การวิจัย (Item Congruence Index: IOC)	106
ภาคผนวก ค ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try Out)	110
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	112

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงแผนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา (ในหนึ่งรอบปี ระหว่างมีนาคม-มีนาคม ถัดไป)	43
ตาราง 2 แสดงแนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล	49
ตาราง 3 แสดงแนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน.....	53
ตาราง 4 แสดงแนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียน	54
ตาราง 5 แสดงแนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข	56
ตาราง 6 แสดงแนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียน	57
ตาราง 7 แสดงข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	64
ตาราง 8 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	72
ตาราง 9 แสดงความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในภาพรวม.....	74
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	75
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน	77
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการส่งเสริมนักเรียน	78

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียน..... 79

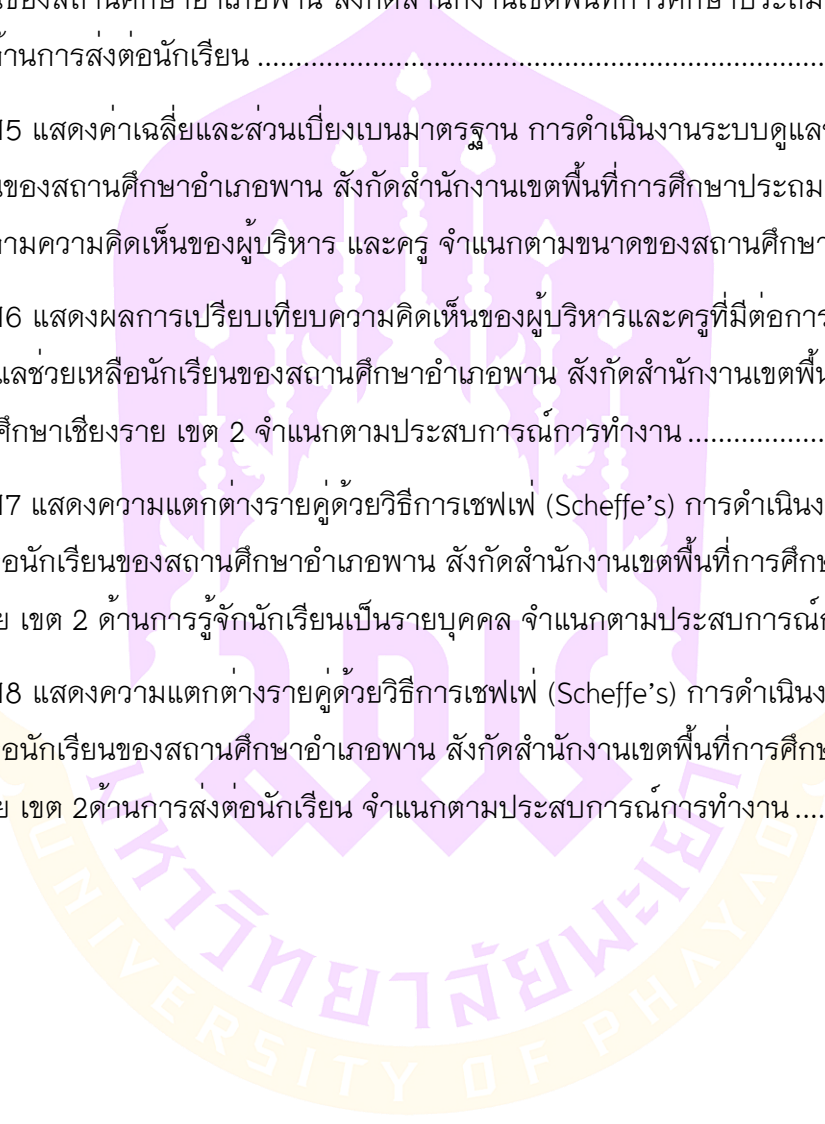
ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 2 ด้านการส่งต่อนักเรียน 81

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....83

ตาราง 16 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการดำเนินงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน 84

ตาราง 17 แสดงความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ้ (Scheffe's) การดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ...85

ตาราง 18 แสดงความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ้ (Scheffe's) การดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 2 ด้านการส่งต่อนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน 86

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย.....	62
-----------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

สถานการณ์และปัญหาของเด็กและเยาวชนไทยขณะนี้กำลังเผชิญกับความเสี่ยงมากมายอันเกิดจากสังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลง อีกทั้งอันตรายที่ล้อมรอบตัวเด็กและเยาวชนจำนวนมากซึมซับพฤติกรรมความรุนแรง สื่อลามกอนาจาร เสพยาเสพติด มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร อยู่ในแหล่งมั่วสุม จนพฤติกรรมเหล่านี้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตร่วมสมัยของเด็กและเยาวชนที่เติบโตขึ้นทุกวัน ปัญหาสำคัญที่พบในชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ ปัญหาด้านยาเสพติด เด็กและเยาวชนมีการเสพยาเสพติด และเข้าถึงสิ่งเสพติดได้ง่าย ปัญหาพฤติกรรม ความฟุ้งเฟ้อ การแต่งกายที่ล่อแหลมเสี่ยงต่อการคุกคามทางเพศของเด็กหญิง ปัญหาด้านเพศการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การติดเกม การขาดวินัย ปัญหาด้านการศึกษา พบว่า เด็กและเยาวชนขาดเรียน หนีเรียน ไม่เรียนต่อ ออกกลางคัน ปัญหาด้านเศรษฐกิจครอบครัว ความยากจน ทำให้ไม่มีทุนศึกษาต่อ เรียนจบแล้วไม่มีงานทำ ปัญหาคุณธรรม จริยธรรม เด็กและเยาวชนมีนิสัย กิริยามารยาทก้าวร้าว ขาดความยับยั้งชั่งใจ ไม่ปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ปัญหาการก่ออาชญากรรม มีการทะเลาะเบาะแว้ง ยกพวกตีกัน ลักขโมย จี้ปล้นจนถึงขั้นการข่มขืน ปัญหาครอบครัว ครอบครัวไม่มีเวลาดูแลบุตรหลาน ครอบครัวเปราะบาง แยกแยกขาดความอบอุ่น ปัญหาการค้ามนุษย์ แรงงานเด็ก การค้าประเวณี (สมพงษ์ จิตระดับ และอัญญมณี บุญเชื้อ, 2551, หน้า 17)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ระบุแนวทางการจัดการศึกษา หมวด 1 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หมวด 4 มาตรา 22 ได้ระบุไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 26 ให้โรงเรียนจัดการประเมินนักเรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของนักเรียนความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและ

บุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 42 กำหนดให้ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดมาตรฐานตำแหน่งครู สายงานการสอน การปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนานักเรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของโรงเรียน พัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพ โดยกำหนดให้ลักษณะงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นภาระงานหนึ่งในมาตรฐานตำแหน่งครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565, หน้า 1)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้าน เพื่อดูแล ช่วยเหลือนักเรียนให้ทันเวลาถูกวิธีเสริมสร้างทักษะชีวิต ให้คำปรึกษาอย่างทั่วถึง ตลอดถึงการดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์นักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่ประสบปัญหา หรือครอบครัวที่ด้อยโอกาส โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม พัฒนากระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็ง และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาแก่นักเรียนในวัยเรียนในด้านต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจ หรือภาวะทางสังคม รวมถึงเป็นการพัฒนาเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมคุณธรรมและแก้ปัญหาพฤติกรรมของครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน เร่งแก้ปัญหายาเสพติดและเพศศึกษาในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ มีคุณภาพสามารถตรวจสอบได้และส่งเสริมให้สถานศึกษาทำงานเป็นเครือข่ายกับสถาบันทางศาสนา ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมคุณธรรมและแก้ปัญหาพฤติกรรมของ ครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะ ในการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 9)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ทำให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีขั้นตอน วิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมอบนโยบายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภทดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งได้กำหนด ยุทธศาสตร์ ตลอดจนจนมาตรฐาน และจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การเยี่ยมบ้านนักเรียน การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน การเสริมสร้าง

ทักษะชีวิต การพัฒนาวินัยเชิงบวก การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยมุ่งพัฒนา นักเรียนในทุกกระดับให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์และ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวคือ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ผลการวิจัยเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษาที่ดำเนินงานมาตั้งแต่ปี 2552 พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาตนเองได้ อย่างเต็มตามศักยภาพ พร้อมทั้งยังได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง ซึ่งส่งผลต่อ คุณภาพชีวิตที่ดี สอดคล้องกับนโยบายการยกระดับคุณภาพการศึกษา จากยุทธศาสตร์ มาตรการ และจุดเน้น ในการพัฒนาคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีคุณภาพ อย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลดีต่อการ พัฒนาคุณภาพนักเรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2565, หน้า 1-9)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ได้กำหนดกลยุทธ์ ในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 กลยุทธ์ 4 ได้กำหนดพันธกิจในการส่งเสริม ประชากรวัยเรียนทุกคนให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึง เสมอภาค มีคุณภาพ มีความ ปลอดภัย ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการดำเนินการโครงการพัฒนาการจัดระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งกำหนดแนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

- 1) พัฒนาเครือข่ายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นคุณธรรม นำความรู้ น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพบน พื้นฐานของความปลอดภัยรอบด้าน
- 2) ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว มีการเครือข่ายเพื่อนช่วย เพื่อน เครือข่ายผู้ปกครอง และระบบส่งเสริมความประพฤติ นักเรียนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ให้แก่เยาวชน รวมทั้งส่งเสริมงานอาชีพ และการมีงานทำแก่นักเรียน และ
- 3) พัฒนาระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็งเพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่จะ เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ได้กำหนดให้ สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยโรงเรียนต้องมีการ วางแผนชัดเจน มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 กับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เสริมสร้างความปลอดภัยรอบด้านในสถานศึกษา สร้างโอกาสและความเสมอภาคทาง

การศึกษา พัฒนานักเรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2, 2564, หน้า 28)

จากกรณีสื่อสังคมออนไลน์ในท้องถิ่นที่มีข่าวประกาศตามหาเด็กหายออกจากบ้าน ในพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย โดยเหตุการณ์เกิดขึ้นขณะเด็กนักเรียนเดินทางไปโรงเรียน ภายหลังพบว่าถูกล่อลวงจากการตรวจสอบพบว่าพื้นฐานครอบครัวฐานะยากจน ผู้ปกครอง ทำงานล่วงเวลาจนไม่มีเวลาดูแลบุตรหลาน เด็กติดสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ปกครองและโรงเรียน ขาดการสื่อสารกัน ภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวผ่านไปเด็กกลับเข้ามาเรียนในระบบ แต่เรียนได้ไม่นานก็ต้องออกกลางคัน และในอีกเหตุการณ์หลายกรณีที่เกิดปัญหาขึ้นกับเด็ก และเยาวชนในพื้นที่อำเภอพาน (เมืองพานนิวิล์, 2565, สื่อออนไลน์) และจากรายงานผลการ ปฏิบัติงานแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แม้ผลการดำเนินงานการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมทั้งเขตจะอยู่ในระดับคุณภาพยอดเยี่ยม แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนในพื้นที่อำเภอพาน พบว่า หลายโรงเรียนยังมีนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและ กลุ่มมีปัญหาที่จะต้องดำเนินการแก้ไขตามกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2, 2564, หน้า 31)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา อำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในด้านต่าง ๆ ตามกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน อันได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการ ส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน ซึ่งการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการสำคัญที่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องควรจะมีมือกันช่วยเหลือ ดูแลนักเรียนให้มีพัฒนาการก้าวหน้าในทุกด้าน สามารถปรับตัว แก้ปัญหา พัฒนาตนเอง ให้ประสบความสำเร็จและอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

คำถามการวิจัย

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและ ครู อยู่ในระดับใด

2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและประสบการณ์การทำงาน มีความแตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

สมมุติฐานการวิจัย

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามขนาดของสถานศึกษามีความแตกต่างกัน

2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกประสบการณ์การทำงาน มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 40 โรงเรียน จำนวนประชากรทั้งหมด 318 คน

ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ปีการศึกษา 2565 โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) มีกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 175 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

แล้วนำมากำหนดสัดส่วนตามขนาดของสถานศึกษา และทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยมุ่งศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตามกระบวนการและขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่

- 3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน
- 3.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน
- 3.4 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน
- 3.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

1.1 ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น ขนาดเล็ก จำนวนนักเรียน 1-119 คนและขนาดกลาง จำนวนนักเรียน 120-719 คน

1.2 ประสบการณ์การทำงาน จำแนกเป็น ประสบการณ์ 1-5 ปี, 6-10 ปี และตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ประกอบด้วย

- 2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน
- 2.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน
- 2.4 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน
- 2.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน

ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานศึกษาในอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ที่มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีตัวอยู่จริง ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 40 แห่ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้แก่เรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจน มีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐานสามารถนำไปใช้เป็นหลักฐานในการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างรอบด้านและมีลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งต้องอาศัยความสัมพันธ์ของนักเรียนกับครูในการดำเนินงาน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยเครื่องมือและวิธีที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสำรวจ การเยี่ยมนักเรียน การใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) การใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และ การใช้แบบวัดแววความสามารถพิเศษ โดยครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำข้อมูลไปจัดทำระเบียบสะสมที่ให้ข้อมูล ข้อมูล 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านความสามารถของนักเรียนและด้านครอบครัว รวมถึงข้อมูลด้านความปลอดภัยและความเสี่ยงด้านสิ่งเสพติด

การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การนำข้อมูลที่ได้จากจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมาวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษาได้มีการประชุมจัดทำขึ้นและกำหนดใช้เป็นมาตรฐานเดียวกันโดยการมีส่วนร่วมของคณะครู ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนนั้นเกณฑ์และตัวชี้วัดที่ใช้ในการจัดกลุ่มนักเรียนจะต้องเป็นที่ยอมรับจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา โดยมีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นผู้คัดกรองและสรุปผลการคัดกรองนักเรียนซึ่งครูต้องเก็บเป็นความลับ ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาครูที่ปรึกษาควรมีการติดตามและประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อการช่วยเหลือ ส่งเสริม และพัฒนานักเรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมตามความสนใจและความถนัดให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบทั้งในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหา โดยจะต้องปฏิบัติต่อนักเรียนในแต่ละกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน มีการส่งเสริมพัฒนานักเรียนใน

กลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษให้สามารถพัฒนาศักยภาพตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพสูงสุดตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย มีการจัดกิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมที่จัดให้แก่ นักเรียน ครูที่ปรึกษาต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนในแต่ละคน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงการส่งเสริมวินัยเชิงบวก ซึ่งจะส่งผลทำให้นักเรียนมีคุณภาพและมีความภาคภูมิใจตนเองในด้านต่าง ๆ การจัดกิจกรรมควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมผ่านการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน มีการสรุปรายงานและจัดทำเอกสารหลักฐานในการประชุมแต่ละครั้ง และมีการนิเทศติดตามและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

การป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียน หมายถึง การเอาใจใส่ผู้เรียนทุกกลุ่มไม่ปล่อยปละละเลย โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหาต้องดูแลอย่างใกล้ชิด มีการดำเนินงานให้ความรู้ต่อประเด็นที่เป็นปัญหาของนักเรียนให้นักเรียนทราบ โดยให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนแก่ผู้ปกครองและตัวนักเรียน ประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียน มีการวิเคราะห์สาเหตุปัญหาของนักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มมีปัญหา กำหนดวิธีการให้ความช่วยเหลือที่หลากหลายแก่นักเรียน ประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งประเมินและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

การส่งต่อนักเรียน หมายถึง การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา วิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาหากต้องการช่วยเหลือ ประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจในกรณีที่ต้องมีการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการส่งต่อนอกสถานศึกษาจะส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของนักเรียนหรือผู้เชี่ยวชาญกับปัญหาของนักเรียนโดยตรง มีเครือข่ายสหวิชาชีพ มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและบันทึกการส่งต่อเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการติดตามผลนักเรียนที่ส่งต่อทุกกรณี ครูสามารถส่งนักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้ได้รับการแก้ไขและช่วยเหลืออย่างถูกทาง มีแผนดำเนินงานและมีกิจกรรมการประสานงานร่วมดำเนินงานป้องกันแก้ไข และดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษามีการติดตามผลการส่งนักเรียนที่มีปัญหาให้ไปรับการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา และการบริหารจัดการการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ อย่างเป็นระบบ

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ เป็นข้อมูลประกอบแนวทาง ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการวิจัยเรื่องการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวม สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัยดังนี้

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 1.1 ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 1.2 ความสำคัญและความจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 1.3 ประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 1.4 วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 1.5 บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
  - 1.6 กระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
    - 1.6.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
    - 1.6.2 การคัดกรองนักเรียน
    - 1.6.3 การส่งเสริมนักเรียน
    - 1.6.4 การป้องกันและการแก้ปัญหาให้นักเรียน
    - 1.6.5 การส่งต่อนักเรียน
2. มาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. แนวปฏิบัติของสถานศึกษา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ประเสริฐ สุขขุม (2556, หน้า 22) ให้ความหมายว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินการดูแลนักเรียนอย่างมีขั้นตอนที่ชัดเจนและเป็นระบบ โดยอาศัยศักยภาพและ ความสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีต่อครู มีการสานสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพอย่างเป็นระบบ

จำปี แก้วทอง (2556, หน้า 29) ให้ความหมายว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหให้กับนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมี คุณลักษณะอันพึงประสงค์มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดีและมีทักษะชีวิตรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง

สมจิตร ภูเขา (2557, หน้า 16) ให้ความหมายว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน มีเครื่องมือที่ได้ มาตรฐาน มีคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

อมร ปลื้มหอม (2559, หน้า 36) ให้ความหมายว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน หมายถึง กระบวนการของครูที่ศึกษาในการส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหาของ นักเรียนอย่าง มีขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจนมีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐาน การดำเนินงานที่ตรวจสอบได้โดย ประสานความร่วมมืออับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเหลือให้ นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมี ความสุขตามอัตภาพของตนเอง ดังนั้นระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นระบบที่มีมาตรฐาน สามารถดำเนินการเพื่อประกันคุณภาพของ นักเรียนได้

ธัญนันท์ สุขประเสริฐ (2559, หน้า 16) ให้ความหมายว่า ระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน หมายถึง กระบวนการส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยวิธีการและ เครื่องมือที่ชัดเจน เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มี ภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็งมีคุณภาพ ทักษะและการดำรงชีวิตที่ีรอดพ้นจากวิกฤตโดยใช้ ปัญญาและคุณธรรมในการแก้ปัญหา

นิษากรณ์ เหล่าเขตกิจ (2560, หน้า 9) ให้ความหมายว่า ระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือให้บุคคลรู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บุคคลนั้น ๆ สามารถตัดสินใจ และวางแผนการดำเนินชีวิตในอนาคตของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เช่นเดียวกับระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนเป็นการส่งเสริมการป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหา ของนักเรียนอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน มีการประสานงานและ ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก การได้รับการสนับสนุนจากทาง สถานศึกษา ดังนั้นกระบวนการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูทุกคนมีส่วน สำคัญจะส่งผลต่อความสำเร็จของงาน

ดุชาสิทธิ์ แดงงาม (2560) ให้ความหมายว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการให้ครูที่ปรึกษาได้รู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคลอย่างเป็นขั้นตอน มีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิด กับบุคลากรทั้งภายใน

และภายนอกสถานศึกษา ในการร่วมกันส่งเสริมและป้องกันปัญหาของ นักเรียน ให้ความช่วยเหลือนักเรียนให้ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขตามอัตภาพของตนเพื่อให้นักเรียน สามารถปรับตัวได้ดี และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร

สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือ หมายถึง กระบวนการส่งเสริม ป้องกัน และ แก้ไขปัญหาให้แก่ นักเรียนอย่าง เป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจน มีวิธีการและเครื่องมือที่มี มาตรฐาน สามารถนำไปใช้เป็นหลักฐานในการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ เป็นกระบวนการ ที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน ได้รับการพัฒนา ศักยภาพอย่างรอบด้านและมีลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งต้องอาศัยความสัมพันธ์ของนักเรียนกับ ครูในการดำเนินงาน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายทั้งภายใน และภายนอก สถานศึกษา

ความสำคัญและความจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

มธุริน แผลงจันทร์ (2554, หน้า 9) ได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องมาจากในสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีปัจจัยหลายด้านที่ทำให้ นักเรียนมีปัญหา ซึ่งตัวนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม จะต้องช่วยกันแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน และสถานศึกษาต้องพัฒนานักเรียนทุกคนให้มี คุณภาพตามศักยภาพ โดยใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

จตุติกรณ์ นิสสัย (2558, หน้า 18) ได้กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความสำคัญและความจำเป็น คือ

1. นักเรียนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาในด้านการเรียน ด้านสุขภาพ และด้าน พฤติกรรม ให้มีคุณภาพ
2. ครูใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถทางการ เรียน ข้อมูลสุขภาพของนักเรียน และข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน
3. ผู้ปกครองมีการให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. ผู้บริหารวางแผนในการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อส่งเสริมพัฒนาป้องกันและ แก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีคุณค่าและความจำเป็นอย่าง ยิ่งที่ สถานศึกษาจะต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็น ระบบต่อเนื่อง และยั่งยืนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการและมีการ ประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการ

สนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียนซึ่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนรวมหมายความว่าส่งเสริมการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และปลอดภัยจากสารเสพติด

ประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ประธาน จินตนากุล (2555, หน้า 8) กล่าวถึงประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่ามีประโยชน์กว้างขวางตั้งแต่ประโยชน์ต่อตัวนักเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และต่อประเทศชาติ

ปริญญา ไชยสุรินทร์ (2558, หน้า 18) กล่าวถึงประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าช่วยให้ นักเรียน หน่วยงาน สังคม และประเทศชาติ ได้รับการดูแลช่วยเหลือพัฒนา และส่งเสริมให้เป็นบุคคลที่มีศักยภาพทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ เป็นเยาวชนที่ดี ต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

ชฎารัตน์ พลเดช (2558, หน้า 11) กล่าวถึงประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า เป็นประโยชน์ทั้งต่อนักเรียน ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และส่งผลต่อประเทศต่อไป

ณรงค์ โคตรเพ็ง (2559, หน้า 16) กล่าวถึงประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน ขอบข่าย โครงสร้างในการดำเนินงาน วิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจนและมีคุณภาพ มีหลักฐานและเอกสารที่ตรวจสอบได้เมื่อดำเนินงานผลประโยชน์ที่ได้รับจะเกิดขึ้นกับหลายฝ่ายและสิ่งที่จะทำให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมีปัจจัยต่าง ๆ เป็นส่วนสำคัญที่สนับสนุนความสำเร็จของการดำเนินงานของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน ขอบข่าย โครงสร้างในการดำเนินงานวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพ มีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ เมื่อดำเนินงานผลประโยชน์ที่ได้รับก็จะเกิดขึ้นกับหลายฝ่ายและสิ่งที่จะทำให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้นมีปัจจัยต่าง ๆ เป็นส่วนสำคัญที่สนับสนุนความสำเร็จของการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2554, หน้า 17) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ

2. เพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือชุมชน มีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน พร้อมด้วยเอกสาร หลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบได้

อะหมัด หลีสันมะหมัด (2555, หน้า 20) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่

1. สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีคุณภาพ โดยมีกระบวนการ วิธีการ และ เครื่องมือที่มีคุณภาพ มาตรฐานและสามารถตรวจสอบได้

2. ส่งให้ครู ประชัณ/ครูที่ปรึกษา บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ สมบูรณ์ทั้ง ด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

วาสนา เชื้อบัณฑิต (2556, หน้า 8) กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีดังนี้

1. เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษามีระบบและมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อให้สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีกระบวนการทำงาน ร่วมกันและมีความชัดเจน มีเอกสารหลักฐานการปฏิบัติงานที่ตรวจสอบและประเมินถึง ประโยชน์ที่ คาดว่าจะได้รับจากการนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ในสถานศึกษา

สมภพ สุขพัฒนานรากุล (2558, หน้า 39-40) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีดังนี้

1. เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. เพื่อให้สถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการทำงานร่วมกันผ่านกระบวนการการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอย หลักฐานการปฏิบัติงานสามารถตรวจสอบและประเมินผลได้

3. เพื่อให้สถานศึกษาเห็นคุณค่าของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี และอบอุ่น นักเรียนรู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้

4. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ โดยรอบด้าน

5. ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเข้มแข็งจริงจัง

เพลินพิศ สิงห์คำ (2560, หน้า 19) กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเพื่อให้โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตาม ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และสามารถตรวจสอบได้

สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ โดยครูที่ปรึกษาและให้บุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและสามารถตรวจสอบได้

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

นักการศึกษาได้กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557, หน้า 13) กล่าวว่า การดูแล ช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมี คุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจาก บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานกลางที่มีบทบาท หน้าที่ในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานและส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติ คือ สถานศึกษา สามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนและส่งเสริมระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนภายในสังกัดรวมทั้งการประสาน ติดตาม ประเมินผลการ ปฏิบัติงาน

3. สถานศึกษาประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ที่จะทำให้การดำเนินงานตามระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จ โดยมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของแต่ละบุคคล ประกอบด้วย

1. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำสูงสุดในสถานศึกษาย่อมสามารถบริหารจัดการและให้ความสำคัญในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จจึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

1.1 บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ

1.2 ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครองเครือข่ายผู้ปกครององค์กรต่าง ๆ เช่น สาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาล สถานีตำรวจ

1.3 ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจ การประเมินผลการดำเนินงาน

2. บทบาทหน้าที่ของครู

2.1 บทบาทหน้าที่ของครูประจำ ชั้น/ครูที่ปรึกษาครูประจำ ชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นผู้ อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดและเป็นบุคลากรหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรมี บทบาทหน้าที่และแนวทางในการดำเนินงานดังนี้

2.1.1 รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2.1.2 คัดกรอง จำแนกกลุ่มนักเรียน

2.1.3 จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเป็นรายบุคคล

2.1.4 จัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือ

2.1.5 ส่งต่อนักเรียน

2.1.6 รายงานผล

3. บทบาทหน้าที่ของครูประจำวิชา/ครูทั่วไป ครูทุกคนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการ พัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรมีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้และดูแล ช่วยเหลือนักเรียนจึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางในการดำเนินงาน ได้แก่ ดูแลนักเรียนและ ให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน

4. บทบาทหน้าที่ของครูแนะแนว ครูแนะแนวเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อการ จัดระบบงานแนะแนว ซึ่งมีความสัมพันธ์กับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงควรมีบทบาทหน้าที่ และแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 สนับสนุนครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา

4.3 จัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ

4.4 ส่งต่อนักเรียน

5. บทบาทหน้าที่ของนักเรียน นักเรียนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งเป็นผู้รับการช่วยเหลือและให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษาเพื่อให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ได้แก่ มีบทบาทหน้าที่ของนักเรียนและสนับสนุนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

6. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์คณะบุคคลที่ประกอบด้วยตัวแทนจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องซึ่งมีส่วนในการพัฒนาการศึกษา จึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน คือให้การสนับสนุนด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

7. ผู้ปกครองและชุมชน ประกอบด้วย ผู้ปกครอง/เครือข่ายผู้ปกครอง และชุมชน ผู้ปกครองและชุมชนเป็นบุคคลและกลุ่มบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนในพื้นที่มากที่สุดที่จะให้การเอาใจใส่ดูแลนักเรียนได้อย่างดี ซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง/ชมรม/สมาคมผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน

8. บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง/เครือข่ายผู้ปกครองผู้ปกครอง/เครือข่ายผู้ปกครอง เป็นบุคคลและคณะบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนจึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

8.1 อบรมดูแลและเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตครอบครัว มีความรัก ความเข้าใจ และให้ความอบอุ่น

8.2 สนับสนุนให้ความช่วยเหลือ วางแผนร่วมกับสถานศึกษา ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา นักเรียน

8.3 เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีแก่นักเรียน

9. บทบาทหน้าที่ของชุมชนชุมชนเป็นสังคมที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมของเด็กบุคคลทุกคนในชุมชนล้วนมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในแนวทางที่เหมาะสม จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน คือสนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วยบุคคลองค์กรต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรอิสระต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

1. ให้คำปรึกษาแนะนำ เกี่ยวกับพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ
2. สอดส่องดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทั้งด้านความปลอดภัยและการแก้ไขปัญหาพฤติกรรม
3. ร่วมมือกับสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
4. เป็นแหล่งการเรียนรู้และฝึกงานและเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียนตามความรู้ความสามารถ ความสนใจและความถนัด
5. ติดตามผลสะท้อนปัญหาและแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน
6. ให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศที่เป็นประโยชน์แนะนำสนใจ
7. ให้การสนับสนุนและเป็นเครือข่ายในการพัฒนาและขยายผลการดำเนินงานตลอดจนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน เพื่อการกำหนดนโยบาย การดำเนินงานและส่งเสริมสนับสนุน ประสาน ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ

กระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นสามารถแยกเป็นองค์ประกอบได้หลายด้านด้วยกันระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าวมีความสำคัญ มีวิธีการและเครื่องมือที่แตกต่างกันไป แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันเอื้อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ และได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

นริทธิ ไกรเทพ (2556, หน้า 14) กล่าวถึงกระบวนการของการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลัก ในการดำเนินงานมี 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหาและการส่งต่อ

เกียรติศักดิ์ กลิ่นทอง (2557, หน้า 26) กล่าวถึงกระบวนการของการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการที่มีองค์ประกอบ

สำคัญ โดยแต่ละองค์ประกอบมีวิธีการและเครื่องมือที่แตกต่างกัน แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริม การป้องกันและแก้ไข ปัญหา และการส่งต่อ

วราพร ม่วงประถม (2558, หน้า 19) กล่าวถึงกระบวนการของการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนว่า พื้นฐานทางด้านครอบครัวของนักเรียนมีความแตกต่างกัน การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงต้องมีความระมัดระวัง จำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานในการดำเนินงานอย่างชัดเจน เพื่อให้ นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในสังคมต่อไป

นิรันดร์ จำปาเจียม (2560, สื่อออนไลน์) กล่าวถึงกระบวนการของการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลหลักในการปฏิบัติงาน มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไข ปัญหา และการส่งต่อนักเรียน

สรุปได้ว่า กระบวนการของการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มี 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไข ปัญหาและการส่งต่อโดยมีครูที่ปรึกษา/ครู ประจำชั้นเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้ นักเรียนได้รับการดูแลและช่วยเหลือและเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ และเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในสังคมต่อไป

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูประจำ ชั้นเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน ช่วยเหลือ นักเรียนอย่างเป็นระบบโดยการมีบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน และนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและ เครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ โดยมี องค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ความหมายของการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

กรมสุขภาพจิต (2551) ได้ให้ความหมาย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลว่า ความแตกต่างของนักเรียน แต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หลอหลอม ให้เกิดพฤติกรรมหลากหลาย รูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่จำเป็น

เกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดาโดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือ นักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

พิมพ์ชนุต์ม์ แก้วพรายตา (2556, หน้า 40) ได้ให้ความหมาย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลว่า หมายถึง การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ได้มากที่สุด เพื่อประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือมีวิธีการหรือเครื่องมือหลายอย่างที่เหมาะสมเพื่อจะรู้จักนักเรียนแต่ละคนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

จตุพร สิงห์ดำ (2557, หน้า 18) ได้ให้ความหมาย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลว่า หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับสภาพครอบครัว สถานะทางเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ ความสามารถด้านการเรียน และความสามารถพิเศษด้านอื่นของนักเรียน รวมไปถึงเข้าใจพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก

ศุภฎี ศรีจำปา (2557, หน้า 45) ได้ให้ความหมาย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลว่า หมายถึง วิธีการที่ครูที่ปรึกษาหรือครูแนะแนวต้องศึกษานักเรียนในความรับผิดชอบของตน เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนตามบทบาทหน้าที่ภาระงานของครูและผู้เกี่ยวข้อง โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการและปฏิทินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน มีการจัดทำเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) และการเยี่ยมบ้าน นักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้ให้ความหมาย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลว่า เป็นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูอาจารย์มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาส่งเสริม การป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ตามหลักวิชาการมิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2562, หน้า 31) ได้ให้ความหมาย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลว่า นักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันเป็นพื้นฐานตามความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการ

รู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาควรมีเกี่ยวกับนักเรียนอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และด้านอื่น ๆ

สรุปได้ว่า การรู้จักนักเรียนรายบุคคล หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยเครื่องมือและวิธีที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสำรวจ การเยี่ยมนักเรียน การใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) การใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และ การใช้แบบวัดแววความสามารถพิเศษ โดยครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำข้อมูลไปจัดทำระเบียบสะสมที่ให้ข้อมูล ข้อมูล 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านความสามารถของนักเรียนและด้านครอบครัว รวมถึงข้อมูลด้านความปลอดภัยและความเสี่ยงด้านสิ่งเสพติด

ความสำคัญการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) ได้ให้ความสำคัญการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไว้ว่า ด้วยนักเรียนแต่ละคนที่พื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่แตกต่างกัน ผ่านการหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมในหลายลักษณะทั้งด้านบวกและด้านลบ

ณัฐฐิญา ใจสุทธิ (2559, หน้า 30) ได้ให้ความสำคัญการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไว้ว่าการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทางด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว เพื่อการส่งเสริมป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้

สรุปได้ว่า ความสำคัญการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ช่วยให้ครูที่ปรึกษาทราบข้อมูล เกี่ยวกับนักเรียน และมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง

ตัวบ่งชี้การดำเนินการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ได้มีผู้ให้ตัวบ่งชี้การดำเนินการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ดังนี้

กรมสุขภาพจิต (2551) ได้กำหนดตัวบ่งชี้การดำเนินงานการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไว้ว่า ครูที่ปรึกษาควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่

ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถด้านสุขภาพและด้านครอบครัวที่สำคัญจะต้องศึกษาข้อมูลจากวิธีการดังนี้

1. ระเบียบนสะสม
2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ)
3. วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์นักเรียน การศึกษา จากแฟ้มสะสมผลงาน การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง ซึ่งจัดทำโดยกรมอนามัย เป็นต้น

โดยมีการเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบ คือ

1. ด้านความสามารถ
2. ด้านสุขภาพ
3. ด้านครอบครัว
4. ด้านสารเสพติด
5. ด้านความปลอดภัย

สันติสุข สันติศาสนสุข และคณะ (2559) ได้กล่าวว่าการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลสามารถใช้เครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ ดังนี้ ระเบียบนสะสม แบบทดสอบ แบบสอบถาม การเยี่ยมบ้าน การสัมภาษณ์ สังคมมิติ การสังเกต อัตชีวประวัติ โดยการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบทำได้ ดังนี้

1. ข้อมูลลักษณะปัญหา เช่น
  - 1.1 เรื่องที่ไม่สบายใจคืออะไร เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สภาพจิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม และการแสดงออกตั้งแต่เริ่มต้นถึงปัจจุบัน
  - 1.2 ความรุนแรงของปัญหา โดยพิจารณาจากผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อ วิทยุรุ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องของผลกระทบต่อครอบครัว ต่อโรงเรียน ต่อหน่วยงานและสังคม มีมากน้อย เพียงใด
2. ข้อมูลประวัติครอบครัว เช่น
  - 2.1 ประวัติการตั้งครรภ์ พฤติกรรม อารมณ์ของมารดาขณะตั้งครรภ์ ความพร้อมของครอบครัวในการเลี้ยงดู ประวัติแรกเกิด
  - 2.2 การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ผู้ปกครอง ในช่วงเด็กถึงปัจจุบัน รูปแบบวิธีการอบรมเลี้ยงดู ผู้เลี้ยงดูใกล้ชิด ลักษณะบุคลิกภาพ อุปนิสัยของผู้เลี้ยงดู
  - 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว บิดามารดา พี่น้อง ลักษณะบุคลิกภาพ อารมณ์จิตใจ และปฏิสัมพันธ์ต่อกันในครอบครัว

2.4 ปัญหาครอบครัว ด้านฐานะ เศรษฐกิจ ความขัดแย้ง ความเข้าใจ กันระหว่างบุคคลในครอบครัว ปัญหาด้านบุคลิกภาพ ปัญหาด้านอารมณ์จิตใจ อาการทางประสาท อาการทางจิต การติดสารเสพติดของบุคคลในครอบครัว

3. ข้อมูลประวัติส่วนตัว เช่น

3.1 ลักษณะบุคลิกภาพ อารมณ์จิตใจ การแสดงออกในช่วงวัยเด็กจน ปัจจุบัน

3.2 ผลการเรียนในอดีตถึงปัจจุบัน

3.3 กิจกรรมการใช้เวลาว่างและการใช้เวลาว่างของตนเองกับบุคคลในครอบครัว

3.4 ความถนัด ความสนใจ งานอดิเรก

3.5 เป้าหมายของชีวิต ความคาดหวัง

3.6 สุขภาพกาย โรคประจำตัว

4. ข้อมูลการปรับตัวในสังคม เช่น

4.1 ความสัมพันธ์กับเพื่อนในโรงเรียน นอกโรงเรียน กับครูกับบุคคลอื่น ๆ

4.2 การใช้ชีวิตประจำวันในสังคม การมีส่วนร่วม การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

4.3 การปรับตัวทางเพศ พัฒนาการทางเพศตามช่วงวัย การมีกิจกรรม

ตามบทบาทของเพศชาย เพศหญิงที่เป็นอยู่ การปรับตัวกับเพื่อนเพศเดียวกัน กับเพื่อนต่างเพศ

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้การดำเนินการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ การดำเนินการเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบ โดยการจัดทำระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) การสัมภาษณ์นักเรียน จากแฟ้มสะสมผลงาน การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูล จากแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง แบบทดสอบ แบบสอบถาม การสังเกตในด้านต่อไปนี ด้านความสามารถด้านการเรียน ด้านความสามารถอื่น ๆ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านพฤติกรรม ด้านพฤติกรรม ด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ด้านการคุ้มครองนักเรียน ด้านยาเสพติด และด้านความปลอดภัย

ด้านการคุ้มครองนักเรียน

ความหมายการคุ้มครองนักเรียน

นิรันดร ปาละมา (2555, หน้า 36) กล่าวว่า การคุ้มครองนักเรียน หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคุ้มครองที่มีความชัดเจนตามที่ทางสถานศึกษากำหนด โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการคุ้มครอง นำผลการคัดกรองแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม คือ นักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ จากนั้นนำผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนาและดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้ให้ความหมายว่า การคัดกรองนักเรียนไว้ว่า เป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนซึ่งจะเป็น ประโยชน์อย่างยิ่งในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับ สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ

กระทรวงศึกษาธิการ (2562, หน้า 31) ได้กล่าวถึงการคัดกรองนักเรียนไว้ว่า เป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่ม นักเรียนเป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์ การคัดกรองของ กรมสุขภาพจิตที่โรงเรียนนำมาใช้แล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของตนเองหรือสังคมส่วนรวมในด้านลบ

กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ อาทิ เก็บตัว แสดงออก เกินขอบเขต การปรับตัวทางเพศไม่เหมาะสม ทดลองสิ่งเสพติด ผลการเรียนเปลี่ยนแปลง ในทางลบ

กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรอง ของกรมสุขภาพจิตที่โรงเรียนนำมาใช้แล้วมีปัญหา มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาชัดเจน มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวันของตนเองหรือสังคมส่วนรวมในด้านลบ ซึ่งโรงเรียนต้องให้ การช่วยเหลือป้องกัน หรือแก้ไขปัญหามาตามแต่กรณี

สรุปได้ว่า การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การนำข้อมูลที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคลมาวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนตามเกณฑ์ที่ สถานศึกษาได้มีการประชุมจัดทำขึ้นและกำหนดใช้เป็นมาตรฐานเดียวกันโดยการมีส่วนร่วม ของคณะครู ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนนั้นเกณฑ์และตัวชี้วัดที่ใช้ในการจัดกลุ่มนักเรียนจะต้อง เป็นที่ยอมรับจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา โดยมีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นผู้คัดกรองและสรุปผลการคัด กรองนักเรียนซึ่งครูต้องเก็บเป็นความลับ ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาครูที่ปรึกษาควรมีการ ติดตามและประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อการช่วยเหลือ ส่งเสริม และพัฒนานักเรียน ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

ความสำคัญการคัดกรองนักเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) ได้ให้ความสำคัญไว้ว่า การคัดกรอง นักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการหา วิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการ จำเป็นด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ

วิไล รุ่งโรจน์แสงจินดา (2556, หน้า 33-34) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียน มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ความสำคัญ การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน เพื่อการ จัดกลุ่มนักเรียน เป็น 3 กลุ่ม คือ

1.1 กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของ สถานศึกษา อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

1.2 กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์คัดกรองของ สถานศึกษา โดยสถานศึกษาต้องให้การป้องกันและแก้ไข

1.3 กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มที่มีปัญหาตามเกณฑ์คัดกรอง ของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาต้องช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาตามแต่กรณี

ภูมิเดช สุขอ้วน (2558, หน้า 25) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียนตามวิธีการคัดกรองที่ได้มาตรฐานเหมาะสมตามสภาพจริงจำแนกนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการแบ่งกลุ่มนักเรียน มีการชี้แจงข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) ให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจตรงกัน นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาแบ่งกลุ่มนักเรียน เพื่อความน่าเชื่อถือ ผู้ปกครองยอมรับและรักษาความลับของผล การคัดกรองสามารถดำเนินการช่วยเหลือในแต่ละกลุ่มได้อย่างถูกต้อง

ศิริ โชคสกุล (2559, หน้า 18) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียนคือ การดำเนินงานโดยการใช้ข้อมูลนักเรียนของครูในด้านความสามารถ ด้านผลการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ฐานะทาง เศรษฐกิจ ด้านความประพฤติ เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มปกติ 2) กลุ่มเสี่ยงมีปัญหา และ 3) กลุ่มมีปัญหา

สันติสุข สันติศาสนสุข และคณะ (2559) ได้ให้ความสำคัญไว้ว่า เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำตามขอบข่ายและเกณฑ์การคัดกรองที่โรงเรียนกำหนด

สรุปได้ว่า ความสำคัญการคัดกรองนักเรียนช่วยในการจัดกลุ่มนักเรียนว่าอยู่ในกลุ่มใด เพื่อที่จะครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการที่เหมาะสมเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะ การแก้ไขปัญหามาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วถูกต้องแม่นยำ

ตัวบ่งชี้การบริหารงานการคัดกรองนักเรียน

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2554) ให้ตัวบ่งชี้การบริหารงานการคัดกรองนักเรียน ไว้ว่า การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษา และยึดถือเกณฑ์ การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย เพื่อให้มาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียนรวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา

สันติสุข สันติศาสนสุข และคณะ (2559) ให้ตัวบ่งชี้การบริหารงาน การคัดกรองนักเรียนไว้ว่า การคัดกรองนักเรียนการคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาวิเคราะห์ ข้อมูลจากการรู้จักนักเรียนเป็นบุคคลเพื่อจัดกลุ่มเป็น 3-4 กลุ่ม เพื่อประโยชน์ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้การบริหารงานการคัดกรองนักเรียน คือ กระบวนการ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนโดยดุลยพินิจของครูที่ปรึกษาและยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียน เพื่อคัดกรองนักเรียนโดยจัดกลุ่มดังนี้ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ โดยการวิเคราะห์ข้อมูล จากระเบียบวาระแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) แบบบันทึกการเยี่ยมบ้านนักเรียนการสัมภาษณ์นักเรียน มีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล และรายห้องเรียน

ด้านการส่งเสริมนักเรียน

ความหมายการส่งเสริมนักเรียน

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2554) ได้ให้ความหมายว่า การส่งเสริมนักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูประจำชั้น ไม่ว่าจะเป็นักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มที่มีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียน กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

อะหมัด หลีสันมะหมัด (2555, หน้า 40) กล่าวว่า การส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน เป็นการจัดกิจกรรมให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ได้แก่ การจัดกิจกรรม โฮมรูม (Homeroom) การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ตลอดจนการจัดโครงการและกิจกรรมอื่น ๆ ในการส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้รู้จักตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตัวเอง มีทักษะการดำรงชีวิต

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2554, หน้า 42-43) กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนานักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ให้ความภาคภูมิใจในใจตนเอง ปรับตัวเผชิญปัญหาและทำหน้าที่ตามวัยของตนได้อย่างปกติ จะช่วยป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มปกติกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้ให้ความหมายว่าการส่งเสริมพัฒนานักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลุ่มพิเศษให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษกลายเป็นนักเรียน กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2562, หน้า 32) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมนักเรียนไว้ว่า เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในการดูแลของครูที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง มีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงมีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

สรุปได้ว่า การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมตามความสนใจและความถนัดให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบทั้งในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหา โดยจะต้องปฏิบัติต่อนักเรียนในแต่ละกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน มีการส่งเสริมพัฒนานักเรียนในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษให้สามารถพัฒนาศักยภาพตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพสูงสุดตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมที่จัดให้นักเรียน ครูที่ปรึกษาต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนในแต่ละคน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงการส่งเสริมวินัยเชิงบวก ซึ่งจะส่งผลทำให้นักเรียนมีคุณภาพและมีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ การจัดกิจกรรมควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมผ่านการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน มีการสรุปรายงานและจัดทำเอกสารหลักฐานในการประชุมแต่ละครั้ง และมีการนิเทศติดตามและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ความสำคัญการส่งเสริมนักเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) ได้ให้ความสำคัญไว้ว่า การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคน ไม่ว่าจะ เป็นนักเรียนกลุ่มปกติ หรือกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา กลุ่มความสามารถพิเศษให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติ กลุ่มความสามารถพิเศษ กลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มมีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง

นริทธิ์ ไกรเทพ (2556, หน้า 17) กล่าวว่า การส่งเสริมและพัฒนา เป็นกระบวนการที่สำคัญที่ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้นต้องให้ความสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามศักยภาพและความถนัดของตนเอง รู้คุณค่าของตนเอง ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

วรมันต์ อิทธิพัฒน์อมร (2559, หน้า 29) กล่าวว่า การดำเนินการเพื่อส่งเสริมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมได้ทั้งนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาเป็นการพัฒนาตามความสามารถตามความต้องการและเสริมสร้างให้นักเรียนมีคุณภาพเพิ่มขึ้น สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหาจำเป็นต้องจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่หลากหลายตามลักษณะความจำเป็นหรือปัญหาของนักเรียน ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องมีกิจกรรมที่ช่วยป้องกันและช่วยเหลือ เพื่อพัฒนานักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหากลับคืนมาสู่สภาพปกติ สามารถใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมได้

สรุปได้ว่า ความสำคัญการส่งเสริมพัฒนานักเรียน จะช่วยป้องกันให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติ กลุ่มความสามารถพิเศษ และให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองไม่ให้เป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มมีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง

ตัวบ่งชี้การบริหารงานการส่งเสริมนักเรียน

สันติสุข สันติศาสนสุข และคณะ (2559) ให้ตัวบ่งชี้การบริหารงาน การส่งเสริมนักเรียน ไว้ว่า การส่งเสริมพัฒนานักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนพิจารณาดำเนินการ ได้ดังนี้

1. กิจกรรมโฮมรูม เป็นช่วงเวลาที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาพบกับเด็ก ๆ ในความดูแล ไม่ว่าจะ เป็นห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน โดยจัดบรรยากาศให้อบอุ่นเสมือนบ้าน หลังที่ 2 โดยครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและนักเรียน เป็นตั้งสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน มีการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์เพื่อส่งเสริมนักเรียนเป็นกลุ่มในด้านต่าง ๆ

2. การประชุมผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง กิจกรรมที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจัดให้ผู้ปกครองของนักเรียนของตนเป็นกลุ่มย่อย โดยครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจะมี บทบาทสำคัญ

อย่างยิ่งในการดำเนินกิจกรรม และเชื้ออำนาจให้แก่ผู้ปกครองที่ได้พูดคุยสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อหาแนวทางและร่วมมือกันในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยดำเนินการดังนี้

2.1 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียนในชั้นเรียนเป็นอย่างดี มีการเตรียมข้อมูลเพื่อสื่อสารกับผู้ปกครอง

2.2 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาที่มีความสามารถในการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง กรณีนักเรียนกลุ่มปัญหา ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรทำใจเป็นกลาง เปิดกว้างไม่ด่วนตำหนิ ยอมรับปัญหาด้วยการรับฟังผู้ปกครองก่อน ให้โอกาสผู้ปกครอง ได้ระบายความคับข้องใจ ประเมินความเข้าใจถึงปัญหา และตกลงวิธีการแก้ไขร่วมกันซึ่งทั้งสองฝ่าย ยอมรับและปฏิบัติได้

2.3 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา มีการวางแผนร่วมกับนักเรียนใน ชั้นเรียนในการดูแลต้อนรับผู้ปกครอง

2.4 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา มีการจัดทำทำเนียบผู้ปกครองใน ชั้นเรียนเพื่อการสื่อสารกับผู้ปกครองอื่น ๆ หรืออาจทำเป็นระบบไลน์ชั้นเรียนเพื่อความสะดวกในการสื่อสาร

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้การบริหารงานการส่งเสริมนักเรียน คือ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่ให้ครูกับนักเรียนพบปะ พูดคุย เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนในปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกสถานศึกษา จัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน ระบุตัวชี้วัด คำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบหรือต่อต้านจากผู้ปกครอง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน มีการสรุปและจัดทำเอกสารเป็นหลักฐานในการจัดประชุมแต่ละครั้ง และมีการใช้ข้อมูลจากการประชุมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา

ความหมายการป้องกันและแก้ไขปัญหา

กรมสุขภาพจิต (2551) ได้ให้ความหมายว่า ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น และผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้นจำเป็นอย่างมากที่จะต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือป้องกันโดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่ และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้ นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

เกียรติศักดิ์ กลั่นทอง (2557, หน้า 38) กล่าวว่า การป้องกันแก้ไขปัญหานี้ เป็นการที่ครูที่ปรึกษาให้ความเอาใจใส่นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกันจะเป็นผลดีในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม ดูแลให้ความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ โดยไม่ปล่อยปละละเลยต่อนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม จึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมาก

สมจิตร ภูเขา (2557, หน้า 26) กล่าวถึงการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานี้ว่า คือ การไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานี้ จะต้องเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหานี้ เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและการคัดกรองนักเรียน หากครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหาจำเป็นอย่างยิ่งที่ครู ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับลักษณะของปัญหา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การป้องกันและการแก้ปัญหานี้ให้กับนักเรียนมีหลายเทคนิค วิธี เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ปัญหานี้ การติดตามดูแล ช่วยเหลือการจัดกิจกรรมป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ปัญหานักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้ให้ความหมายว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ว่า เป็นการเอาใจใส่นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหานี้ โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและการแก้ไขปัญหานี้ของนักเรียน จึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2562, หน้า 37) ได้กล่าวถึงการป้องกันและการแก้ปัญหานักเรียนไว้ว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีปัญหานี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ปัญหานี้ โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียน จนกลายเป็นปัญหาของสังคมในการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ของนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

สรุปได้ว่า การป้องกันและแก้ปัญหา นักเรียน หมายถึง การเอาใจใส่ผู้เรียนทุกกลุ่มไม่ปล่อยปละละเลย โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหาต้องดูแลอย่างใกล้ชิด มีการดำเนินงานให้ความรู้ต่อประเด็นที่เป็นปัญหาของนักเรียนให้นักเรียนทราบ โดยให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนแก่ ผู้ปกครองและตัวนักเรียน ในการที่จะป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนต้องมีการประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การวิเคราะห์สาเหตุปัญหาของนักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มมีปัญหา กำหนดวิธีการให้ความช่วยเหลือที่หลากหลายแก่นักเรียน ประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการประเมินและติดตาม ผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ความสำคัญการป้องกันและแก้ปัญหา นักเรียน

สันติสุข สันติศาสนสุข และคณะ (2559) ได้ให้ความสำคัญการป้องกันและแก้ปัญหา นักเรียนไว้ว่า สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้น จำเป็นต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการ ช่วยเหลือ ทั้งป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลย นักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน จึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม

สรุปได้ว่า ความสำคัญการป้องกันและแก้ปัญหา นักเรียน จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละ ละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม

ตัวบ่งชี้การป้องกันและแก้ปัญหา นักเรียน

ได้มีผู้ให้ตัวบ่งชี้การบริหารงานการป้องกันและแก้ปัญหา นักเรียน ดังนี้

กรมสุขภาพจิต (2551) ให้ตัวบ่งชี้การป้องกันและแก้ปัญหา นักเรียนไว้ว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนนั้นมีหลายเทคนิค วิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษา จำเป็นต้องดำเนินการ มี 2 ประการ

1. การให้คำปรึกษาเบื้องต้น

1.1 ครูที่ปรึกษามีความพร้อมในการให้การปรึกษาช่วยเหลือ นักเรียนด้วยความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียน ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ โดยมีกระบวนการในการปรึกษา ดังนี้

1.1.1 สร้างสัมพันธภาพ

1.1.2 พิจารณาทำความเข้าใจปัญหา

1.1.3 กำหนดวิธีการและดำเนินการแก้ไข้ปัญหา

1.1.4 ยุติการปรึกษา

1.2 ครูที่ปรึกษารับการอบรมเกี่ยวกับการปรึกษาหรือวิธีการดูแล ช่วยเหลือ นักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจรับการอบรมจากหน่วยงานภายนอก หรือโรงเรียนจัดอบรมให้

1.3 ครูที่ปรึกษาหมั่นฝึกฝนทักษะการปรึกษาและพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ

1.4 ครูที่ปรึกษาศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการ หรือความรู้ เกี่ยวข้องกับการปรึกษา การดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. การจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและช่วยเหลือแก้ไข้ปัญหาของนักเรียน

2.1 ครูที่ปรึกษาสามารถคิดพิจารณากิจกรรมเพื่อการแก้ไข้ปัญหาของนักเรียน โดยการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร

2.2 ครูที่ปรึกษาสามารถคิดพิจารณากิจกรรมเพื่อการแก้ไข้ปัญหา ของนักเรียน โดยการใช้กิจกรรมในห้องเรียน

2.3 ครูที่ปรึกษาสามารถคิดพิจารณากิจกรรมเพื่อการแก้ไข้ปัญหา ของนักเรียน โดยการใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน

2.4 ครูที่ปรึกษาสามารถคิดพิจารณากิจกรรมเพื่อการแก้ไข้ปัญหา ของนักเรียน โดยการใช้กิจกรรมซ่อมเสริม

2.5 ครูที่ปรึกษาสามารถคิดพิจารณากิจกรรมเพื่อการแก้ไข้ปัญหา ของนักเรียน โดยการใช้กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้การป้องกันและแก้้ปัญหานักเรียน คือ การดำเนินการจัดกิจกรรม ให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมในห้องเรียน การจัดกิจกรรม เพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันอยู่เสมอ การจัดกิจกรรมซ่อมเสริม การจัดกิจกรรมการ สื่อสารกับผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูที่ช่วยเหลือนักเรียนส่งต่อ เพื่อให้ทราบ ล่วงหน้าก่อน และสรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือ และวิธีการ ช่วยเหลือที่ผ่านมารวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือนั้นให้ผู้รับการช่วยเหลือนักเรียนทราบ

ด้านการส่งต่อนักเรียน

ความหมายการส่งต่อนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2551) ได้ให้ความหมายว่า ในการแก้้ปัญหาของนักเรียน โดยครูที่ ปรึกษา ตามกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อาจมีบางกรณีที่มี ปัญหามีความยากต่อการแก้ไข้ช่วยเหลือ หรือแก้ไข้ช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการ

ช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้มันเป็นบทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา/ผู้ที่เกี่ยวข้องกับคนใดคนหนึ่งเท่านั้นความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้นหรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไขช่วยเหลือ การส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือ ฝ่ายปกครอง เป็นต้น

2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก สำหรับการส่งต่อภายใน หากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือ ฝ่ายปกครองจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึกปัญหาพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง เป็นต้น ครูที่รับต่อต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบและประสานการทำงานกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ แต่หากเกิดกรณี ยากต่อการช่วยเหลืออีกก็ต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอก

ก้องภพ ยี่หระ (2555, หน้า 51) ให้ความหมายว่า การส่งต่อนักเรียน หมายถึง การดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อแก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างถูกทางและรวดเร็ว

ประนอม แก้วสวัสดิ์ (2556, หน้า 7) ให้ความหมายว่า การส่งต่อนักเรียน หมายถึง ขั้นตอนการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลือ การดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาที่ยากต่อแก้ไข หรือดำเนินการแก้ไขแล้วไม่ดีขึ้นครูที่ปรึกษาจะพิจารณาส่งต่อให้ครูที่เกี่ยวข้อง

นฤพล กองทรัพย์ (2556, หน้า 20) ให้ความหมายว่า การส่งต่อนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหารุนแรง ที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถดำเนินการแก้ไข ปัญหาได้โดยลำพังจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้ให้ความหมายว่า การส่งต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยครูที่ปรึกษา อาจมีกรณีที่บางปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้มันเป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเพียงลำพังความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้นหรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข ซึ่งครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่กระบวนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือการคัด

ครองนักเรียนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหาของนักเรียนในแต่ละกรณี การส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำ วิชา หรือฝ่ายปกครอง

2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก หากพิจารณาเห็นว่า เป็นกรณีปัญหาที่มีความยากเกินกว่า ศักยภาพของโรงเรียนจะดูแลช่วยเหลือได้

สรุปได้ว่า การส่งต่อนักเรียน หมายถึง การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา วิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาต้องการช่วยเหลือ มีประสานงานกับผู้ปกครองในการสร้างความเข้าใจในกรณีที่ต้องมีการส่งต่อ นักเรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการส่งต่อภายนอกจะส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของนักเรียน หรือผู้เชี่ยวชาญกับปัญหาของนักเรียนโดยตรง มีเครือข่ายสหวิชาชีพ มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและบันทึกการส่งต่อเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการติดตามผลนักเรียนที่ส่งต่อทุกกรณี ครูสามารถส่งนักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้ได้รับการแก้ไขและช่วยเหลืออย่างถูกต้อง มีแผนดำเนินงานและมีกิจกรรมการประสานงานร่วมดำเนินงานป้องกันแก้ไข และดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องและสถานศึกษามีการติดตามผลการส่งนักเรียนที่มีปัญหาให้ไปรับการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

ความสำคัญการส่งต่อนักเรียน

มีหลายหน่วยงานได้ให้ความสำคัญการส่งต่อนักเรียนไว้ดังต่อไปนี้

กรมสุขภาพจิต (2551) ได้ให้ความสำคัญไว้ว่า ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการในข้อ 4 นั้น อาจมีบางกรณีที่ปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้ เป็นบทบาทหน้าที่ครูปรึกษา หรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้นหรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) ได้ให้ความสำคัญไว้ว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยครูที่ปรึกษา อาจมีบางกรณีที่ปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น

หากปล่อยให้มันเป็นบทบาทหน้าที่ครูปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหา อาจมีมากขึ้นหรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข

สันติสุข สันติศาสนสุข และคณะ (2559) ได้ให้ความสำคัญไว้ว่ามีบางกรณีที่ปัญหามี ความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควร ดำเนินการส่ง ต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูก ทางและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้มันเป็นบทบาทหน้าที่ครูปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้นหรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาของนักเรียน

สรุปได้ว่า การส่งต่อนักเรียนมีความสำคัญมากในกรณีการป้องกันและแก้ไขปัญหา ของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษาหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่ง ต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูก ทางและรวดเร็วขึ้น หากป้องกันและแก้ไขปัญหาไม่ถูกทางอาจทำให้เกิดความยุ่งยากของ ปัญหาอาจมีมากขึ้นหรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข

ตัวบ่งชี้การส่งต่อนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2551) ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้การส่งต่อนักเรียนไว้ว่า การแก้ปัญหานักเรียน โดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อาจมีบางกรณีที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการแก้ไขช่วยเหลือ จึงจำเป็นต้องดำเนินการส่งต่อ โดยแนวทางการดำเนินการส่งต่อ คือ

1. ครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูที่ช่วยเหลือนักเรียนต่อเพื่อให้ทราบล่วงหน้าก่อน
2. ครูที่ปรึกษาสรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมา รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือนั้นให้ผู้รับการช่วยเหลือนักเรียนทราบ โดยมีแบบบันทึกการส่งต่อหรือแบบประสานงานขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง
3. ครูที่ปรึกษาชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่ สร้างสรรค์ ระมัดระวังมิให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผิด กังวล หรือโกรธ เป็นต้น แต่ให้นักเรียนมี ความรู้สึกที่ดีต่อการส่งต่อและยินดีไปพบครูที่จะช่วยเหลือตามแต่กรณีที่ครูปรึกษา พิจารณา ว่าเหมาะสม
4. ครูที่ปรึกษานัดแนะวัน เวลา สถานที่นัดพบกับครูที่รับช่วยเหลือ นักเรียน และส่ง ต่อให้เรียบร้อย
5. ครูที่ปรึกษาติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

5.1 การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือ นักเรียนได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง

5.2 การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็น ผู้ดำเนินการส่งต่อไปยัง ผู้เชี่ยวชาญภายนอก หากพิจารณาเห็นว่า เป็นกรณีปัญหาที่มีความยาก เกินกว่าศักยภาพ ของโรงเรียนจะดูแลช่วยเหลือได้

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้การส่งต่อนักเรียน คือ ครูที่ปรึกษาบันทึกการส่งต่อหรือแบบ ประสานงานขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อ โดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการส่งต่อและยินดีไปพบครูที่จะ ช่วยเหลือนัดแนะ วัน เวลา สถานที่นัดพบกับครูที่รับช่วยเหลือนักเรียนและดำเนินการส่งต่อ ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอก

มาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

มาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการประกันคุณภาพระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีทั้งหมด 3 มาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 7) ดังนี้

1. มาตรฐานด้านนักเรียน มี 1 มาตรฐาน 6 ตัวบ่งชี้ เน้นให้นักเรียนรู้จักตนเอง รักและ เห็นคุณค่าในละผู้อื่น สามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข

2. มาตรฐานด้านกระบวนการ มี 1 มาตรฐาน 3 ตัวบ่งชี้ เน้นให้มีการบริหารจัดการ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีคุณภาพโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สร้างและพัฒนาเครือข่ายผู้ปกครอง เครือข่ายสหวิชาชีพ

3. มาตรฐานด้านปัจจัย มี มาตรฐาน 5 ตัวบ่งชี้ เน้นให้มีบุคลากร สื่อ เครื่องมือที่ พอเพียงและหลากหลาย เพื่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

มาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 3 มาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้ เป็นแนวทาง ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พัฒนาคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการประเมินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

1. มาตรฐานด้านนักเรียน

มาตรฐานที่ 1 นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตัวบ่งชี้ที่ 1 รู้จักตนเองและพึ่งตนเองได้

1.1 รู้ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ จุดเด่น จุดด้อยของตนเองและมีการตรวจสอบทบทวนเพื่อปรับปรุงตนเอง

1.2 สามารถวิเคราะห์ ตัดสินใจเลือกประพฤติ-ปฏิบัติตนและเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม

1.3 กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมเชิงสร้างสรรค์และมั่นใจในตนเอง

1.4 สามารถบริหารจัดการตนเองในด้านการเรียน และการดำเนินชีวิตประจำวันได้

1.5 แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขนิสัยที่ดี

2.1 มีน้ำหนัก ส่วนสูง ตามเกณฑ์มาตรฐาน (กรมอนามัย)

2.2 มีสมรรถภาพทางกาย ตามเกณฑ์มาตรฐาน

2.3 มีสุขนิสัยในการดำรงชีวิตประจำวัน

2.4 สามารถป้องกัน ดูแลสุขภาพตนเองได้

2.5 ร่าเริง แจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ ปรับตัวได้

2.6 เป็นแบบอย่างที่ดี ให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นได้

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีทักษะในการหลีกเลี่ยง ป้องกันภัย อันตราย และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

3.1 มีความรู้ความเข้าใจ ในสิ่งที่เป็นพิษภัย อันตรายและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

3.2 สามารถวิเคราะห์และจำแนกสิ่งที่เป็นพิษภัยอันตราย และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

3.3 รู้เท่าทันและกล้าที่จะปฏิเสธ สิ่งที่เป็นพิษภัยอันตรายและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

3.4 สามารถป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษ และหลีกเลี่ยงสภาวะเสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย อุบัติภัย และปัญหาทางเพศ

3.5 สามารถชักชวนหรือส่งเสริมให้เพื่อน ประพฤติตนตามแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ที่ 4 รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และสามารถจัดการกับปัญหาและอารมณ์ของตนเองได้

4.1 ศรัทธาและเชื่อมั่นในตนเอง เห็นคุณค่าและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนเองและผู้อื่น

4.2 แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างเหมาะสม

4.3 สามารถใช้หลักเหตุผลในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

4.4 สามารถจัดการกับปัญหาและสามารถควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์ของตนเอง

4.5 มีทักษะในการสื่อสาร รับรู้ สร้างความเข้าใจ ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด การทักทาย การแสดงความชื่นชม การปฏิเสธ การรับคำวิพากษ์วิจารณ์

ตัวบ่งชี้ที่ 5 เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม

5.1 รับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกของครอบครัว

5.2 ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา

5.3 ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกา ประเพณี วัฒนธรรม

5.4 เป็นแบบอย่างที่ดีและมีจิตสาธารณะ

ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีเจตคติที่ดีและมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพสุจริต

6.1 รู้จักงานและอาชีพ

6.2 รู้ความสนใจด้านอาชีพของตนเอง

6.3 มีแนวทาง และมีเหตุผลในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

6.4 มีทักษะพื้นฐานอาชีพที่ถนัดและสนใจ เห็นคุณค่าในอาชีพสุจริต

2. มาตรฐานด้านกระบวนการ

มาตรฐานที่ 2 สถานศึกษามีการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษามีการวางระบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.1 มีโครงสร้างการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 มีการคัดสรรและแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ

1.3 มีแผนงาน โครงการ ปฏิทินปฏิบัติงานตามแผนที่ชัดเจนและมีคู่มือการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

1.4 พัฒนาการดำเนินงานให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2.1.1 มีการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลด้วยวิธีที่เหมาะสม หลากหลาย

2.1.2 มีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล

2.1.3 มีการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลนักเรียนรายบุคคล รายกลุ่ม/ระดับชั้น

ระดับสถานศึกษา

2.1.4 มีการนำข้อมูลไปใช้ส่งเสริม พัฒนา ช่วยเหลือนักเรียน

2.2 การจำแนก คัดกรองนักเรียน

2.2.1 มีการจำแนก คัดกรองนักเรียนตามแนวทาง/เกณฑ์ที่สถานศึกษา

กำหนด

2.2.2 มีการสรุปผลการจำแนก คัดกรองนักเรียนครบทุกคน

2.2.3 มีการสรุปผลการจำแนกคัดกรองนักเรียนเป็นระดับชั้นและระดับ

สถานศึกษา

2.2.4 มีการนำผลที่ได้จากการจำแนก คัดกรองนักเรียน มาจัดทำสารสนเทศ

ระดับสถานศึกษาและนำไปใช้ในการแก้ปัญหา ส่งเสริม พัฒนานักเรียน

2.3 การส่งเสริมพัฒนานักเรียนที่หลากหลาย

2.3.1 มีแผนงานโครงการกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนและมีการนำแผนไป

ปฏิบัติ

2.3.2 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนที่สอดคล้องกับสารสนเทศ

ผลการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียน

2.3.3 มีการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างต่อเนื่อง

2.3.4 มีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนที่ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น

และผู้ปกครองร่วมกันวางแผนงานในการดูแลช่วยเหลือพัฒนานักเรียน

2.3.5 มีการติดตามพฤติกรรมจากการช่วยเหลือ ส่งเสริม และพัฒนา

ศักยภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

2.3.6 มีการประเมิน สรุปผลและรายงาน

2.4 การป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไข

2.4.1 มีการให้คำปรึกษาเบื้องต้น

2.4.2 มีการจัดกิจกรรมชมเสริม

2.4.3 มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างทันเหตุการณ์

24.4 มีกิจกรรม และ/หรือ การจัดการเรียนรู้ เพื่อป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา เช่น เพศศึกษา ประสิทธิภาพ การเรียนรู้ตกต่ำ ผู้มีความสามารถพิเศษและผู้มีความต้องการพิเศษ ภาวะซึมเศร้า ภาวะทุพโภชนาการ ขาดแคลน ด้อยโอกาส การขาดทักษะทางสังคม การใช้จ่ายในทางที่ผิด สารเสพติด การกลั่นแกล้ง รังแกและการใช้ความรุนแรง การลักขโมย การหมกมุ่นกับเกม และการพนัน ฯลฯ

2.4.5 มีกิจกรรมส่งเสริมการดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มเพื่อนนักเรียน อย่างหลากหลายตามสภาพปัญหา เช่น เพื่อนช่วยเพื่อน ยุวชนแนะแนว พี่ดูแลน้อง ฯลฯ

2.4.6 นักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ได้รับการป้องกัน ช่วยเหลือ แก้ไขให้มี พฤติกรรมดีขึ้น

2.5 การส่งต่อนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาอย่างเป็นระบบและมีเครือข่าย สหวิชาชีพ

2.5.1 มีเครือข่ายการส่งต่อภายในและภายนอกโรงเรียน

2.5.2 มีการส่งต่อภายในและหรือภายนอกพร้อมข้อมูล ผลการช่วยเหลือ เบื้องต้น

2.5.3 มีการติดตาม ประเมินผล สรุปผล รายงานผลการส่งต่อ

2.5.4 มีการปรับปรุง พัฒนาการส่งต่ออย่างเป็นระบบ

2.5.5 มีเครือข่ายสหวิชาชีพที่มีการจัดตั้ง มีแผนดำเนินงาน และมีกิจกรรม การประสานงาน การร่วมดำเนินงานป้องกัน แก้ไข ส่งเสริม ดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล รายงานผล และพัฒนา ระบบการดูแลช่วยเหลือ

3.1 มีแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.2 มีการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง

3.3 มีการประเมินผลและสรุปรายงานผู้เกี่ยวข้อง

3.4 มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงาน

3.5 มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่สาธารณชน

3. มาตรฐานด้านปัจจัย

มาตรฐานที่ 3 สถานศึกษามีบุคลากร สื่อ และเครื่องมือ ที่เอื้อต่อการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน

1.1 ผู้บริหารมีการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย นโยบายการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและท้องถิ่น

1.2 มีความรู้ความเข้าใจและให้ความสำคัญกับงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน

1.3 มีการพัฒนาตนเองและพัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.4 มีการสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูมีเจตคติที่ดีและมีความสามารถในการดำเนินงานตามระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1 ครูตระหนักเห็นคุณค่าและมีความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ครูรู้จักให้ความใกล้ชิด เอาใจใส่ดูแลนักเรียนที่รับผิดชอบอย่างทั่วถึงต่อเนื่อง

2.3 ครูสามารถปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมและ
พัฒนาการของนักเรียน ความสามารถและทักษะในการวิเคราะห์ผู้เรียน การศึกษาและ
แก้ปัญหารายกรณี การสื่อสารทำความเข้าใจ ให้คำปรึกษา การบริหารจัดการชั้นเรียน การจัด
กิจกรรมเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้ การปรับพฤติกรรม การป้องกันแก้ไขปัญหาด้าน
สุขภาพจิต การพัฒนาบุคลิกภาพและทักษะการดำรงชีวิตของนักเรียน

2.5 ครูให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้ร่วมงานและสร้างเครือข่ายในการปฏิบัติงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน

3.1 ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจการดูแลบุตรหลาน

3.2 ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในกิจกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.3 โรงเรียนมีเครือข่ายผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.4 ชุมชนให้ความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 4 นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน

- 4.1 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้อื่น
- 4.2 นักเรียนมีความสามารถในการช่วยเหลือผู้อื่น
- 4.3 นักเรียนมีจิตอาสาในการช่วยเหลือผู้อื่น
- 4.4 มีกลุ่มนักเรียนแกนนำในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีสื่อ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน

- 5.1 มีสื่อและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 5.2 มีสื่อและเครื่องมือในการจำแนก คัดกรองนักเรียน
- 5.3 มีแนวปฏิบัติ/เกณฑ์การจำแนก คัดกรองที่อาศัยหลักวิชาและเป็นข้อตกลงร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง
- 5.4 มีการรวบรวม จัดทำ ใช้ และพัฒนา สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม และเครื่องมือในการส่งเสริมช่วยเหลือป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน
- 5.5 มีแบบบันทึกการส่งต่อนักเรียน และบันทึกการติดตามผล

มาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าวข้างต้น เป็นเครื่องมือสำคัญในการทำความเข้าใจของบุคลากรทุกฝ่ายให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน และใช้เป็นกรอบและเกณฑ์ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เข้มแข็งและมีศักยภาพมากขึ้น และมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพที่ชัดเจน ตลอดจนโรงเรียนสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม กำกับ ดูแลตรวจสอบ และประเมินผลเพื่อเป็นการประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

แนวปฏิบัติของสถานศึกษา

การนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเข้าสู่สถานศึกษา มีแผนการดำเนินงานที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ และนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 1 รอบปี ซึ่งมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังมีรายละเอียดการดำเนินงานต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงแผนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
(ในหนึ่งรอบปี ระหว่างมีนาคม-มีนาคม ถัดไป)

การดำเนินงาน	ระยะเวลาประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
1. เตรียมการและวางแผนดำเนินงาน		
กิจกรรมที่ 1 แต่งตั้งคณะกรรมการ	มีนาคม-เมษายน	ผู้บริหาร
กิจกรรมที่ 2 วิเคราะห์สภาพความพร้อม พื้นฐานของสถานศึกษาและจัดทำ แผนปฏิบัติงาน		ทีมสนับสนุน
2. ปฏิบัติตามแผน		
กิจกรรมที่ 3 สร้างความตระหนักและ ความเข้าใจกับบุคลากร	พฤษภาคม-มีนาคม ปีถัดไป	ทีมสนับสนุน ครูทุกคนในโรงเรียน
กิจกรรมที่ 4 ดำเนินการตามระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน		
3. กำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน		
กิจกรรมที่ 5 ประเมินเพื่อทบทวน	สิงหาคมและมกราคม	คณะกรรมการ
กิจกรรมที่ 6 ประเมินผลเพื่อพัฒนาและ สรุปรายงาน	สำหรับกิจกรรมที่ 5 กุมภาพันธ์ สำหรับ กิจกรรมที่ 6	ประเมินเพื่อทบทวน ทีมนำและทีม สนับสนุน

เตรียมการและวางแผนดำเนินงาน

กิจกรรมที่ 1 แต่งตั้งคณะกรรมการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ได้คณะกรรมการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
2. เพื่อให้ได้ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วิธีดำเนินการ

ผู้บริหารและคณะผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินการแต่งตั้ง
คณะกรรมการดังนี้

1. ประชุมหารือเพื่อกำหนดโครงสร้างบุคลากรในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
สถานศึกษา

2. แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการ (ที่มนำ) คณะกรรมการประสาน (ที่มนับสนุน) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ที่มทำ)

3. กำหนดบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการประสานงาน และคณะกรรมการดำเนินงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กิจกรรมที่ 2 วิเคราะห์สภาพความพร้อมขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบสภาพพื้นฐานของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้เป็นข้อมูลสำหรับวางแผนดำเนินงาน

2. เพื่อให้ได้แผนปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ตลอดปีการศึกษา

วิธีดำเนินการ

คณะกรรมการอำนวยการ (ที่มนำ) และ หรือคณะกรรมการประสาน (ที่มนสนับสนุน) ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพพื้นฐานของสถานศึกษา โดยใช้แบบประเมินหรือแบบสำรวจการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือแบบสอบถามความพร้อมพื้นฐานของสถานศึกษาที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเองเพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ที่มีผลต่อการช่วยเหลือนักเรียนและข้อเสนอแนะของครูรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำโครงการแผนปฏิบัติงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา และการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสนับสนุนให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ปฏิบัติตามแผน

กิจกรรมที่ 3 สร้างความตระหนักและความเข้าใจกับบุคลากร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. เพื่อให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีความเข้าใจบทบาทภาระหน้าที่ของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. เพื่อให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาเข้าใจขั้นตอน วิธีการดำเนินงานและมีการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วิธีดำเนินการ

คณะกรรมการประสานงานดำเนินการสร้างความเข้าใจกับบุคลากร โดยอาจจัดในลักษณะ

1. ประชุมชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความยินดีร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

2. ฝึกอบรมบุคลากร โดยเฉพาะครูที่ปรึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถ เทคนิค หรือทักษะต่าง ๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้น

3. ประชาสัมพันธ์งานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง

4. ประเมินผลการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กับบุคลากรในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรต่อไป

กิจกรรมที่ 4 ดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูได้ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กำหนดไว้

2. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพของนักเรียน

วิธีดำเนินการ

ครูที่ปรึกษาดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งอย่างน้อยต้องครอบคลุมด้านความสามารถ ด้านสุขภาพและด้านครอบครัว

2. การคัดกรองนักเรียน โดยจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา

3. การส่งเสริมนักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลด้วยการจัดกิจกรรมดังนี้

- 3.1 กิจกรรมโฮมรูม (Home room)
- 3.2 กิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting)
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาด้วยวิธีการดังนี้
  - 4.1 ให้การปรึกษาช่วยเหลือ
  - 4.2 จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการป้องกันและการแก้ไขปัญหาที่นักเรียน คือ กิจกรรมในห้องเรียน
  - 4.3 กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) กิจกรรมชมเสริม และกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง
5. การส่งนักเรียนไปรับการช่วยเหลือจากครูอื่น ๆ เช่น ครูแนะแนวหรือ ฝ่ายปกครอง เป็นต้น บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและควรบันทึกทุกขั้นตอนสรุปผลการปฏิบัติงาน รายงานหัวหน้าระดับชั้น

กำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน

กิจกรรมที่ 5 ประเมินเพื่อทบทวน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคที่มีในแต่ละระดับ และนำข้อมูลไปใช้ในการทบทวนและปรับปรุงระหว่งการดำเนินงาน
2. เพื่อให้ได้รายงานผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละระดับชั้นสำหรับการจัดทำสรุปรายงานของสถานศึกษาต่อไป

วิธีดำเนินการ

1. คณะกรรมการอำนวยการแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการดำเนินงานของครูในแต่ละระดับชั้น
2. ดำเนินการประเมินแต่ละระดับชั้น โดยผู้ที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้ง หรือผู้แทนครูในแต่ละระดับซึ่งได้รับการอบรมหรือมีความรู้ทักษะในการประเมินโดยดำเนินการประเมินสลับระหว่างชั้น
3. นำผลดังกล่าวมาปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น
4. ดำเนินการประเมินคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการดำเนินงานของครูในแต่ละระดับ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง
5. ผู้ทำหน้าที่ประเมินจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพของแต่ละระดับส่งคณะกรรมการประสานงาน เพื่อรายงานผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

กิจกรรมที่ 6 ประเมินผลเพื่อพัฒนาและสรุปรายงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ได้รายงานสรุปการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละภาคเรียน และปีการศึกษา
2. เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนาระบบ วิธีการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการ

1. ครูที่ปรึกษาแต่ละคนจัดทำรายงานการดำเนินงานเสนอหัวหน้าระดับชั้น (ประธาน คณะกรรมการดำเนินงาน) ทุกสิ้นภาคเรียน
2. คณะกรรมการดำเนินงานแต่ละระดับจัดทำรายงานสรุปเป็นระดับ เสนอคณะกรรมการ ประสานงาน
3. คณะกรรมการประสานงานสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากหัวหน้าระดับและ จากการประเมินเพื่อทบทวนของแต่ละระดับมาจัดทำรายงานเป็นภาพรวม ของสถานศึกษา เสนอคณะกรรมการอำนวยการ
4. คณะกรรมการอำนวยการดำเนินการดังนี้
  - 4.1 ประชุมพิจารณา รายงานคณะกรรมการประสานงานในข้อ 3 เพื่อการ ปรับปรุงและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาและเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
  - 4.2 นิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานของคณะกรรมการประสานงานและ คณะกรรมการดำเนินงานทุกระดับอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการประชุมติดตามผลอย่างน้อย ภาคเรียนละ 2 ครั้ง

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา

แนวปฏิบัติของครูที่ปรึกษา

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็น บุคลากรหลักในการดำเนินงาน มีภารกิจหลักที่เป็นหัวใจของการดำเนินงาน 5 กิจกรรม คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน
5. การส่งต่อนักเรียน

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนา การป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหา นักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน

ครูที่ปรึกษาควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ดังนี้

1. ด้านความสามารถ

1.1 การเรียน

1.2 ความสามารถพิเศษ/อัจฉริยะ

2. ด้านสุขภาพ

2.1 ร่างกาย/ความพิการ

2.2 จิตใจ-พฤติกรรม

3. ด้านครอบครัว

3.1 เศรษฐกิจ

3.2 การคุ้มครองสวัสดิภาพ

4. ด้านสารเสพติด

5. ด้านความปลอดภัย

6. พฤติกรรมทางเพศ

7. ด้านอื่น ๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน

ตาราง 2 แสดงแนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียน
เป็นรายบุคคล

กระบวนการ ดำเนินงาน/ประเด็นที่ พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐานที่ควร ทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
การรู้จักนักเรียน รายบุคคล			
1. ด้านความสามารถ 1.1 การเรียน	1. ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนในแต่ละรายวิชา 2. ผลการเรียนเฉลี่ยใน แต่ละภาคเรียน/ปี การศึกษา 3. ผลการสอบวัด ความรู้มาตรฐาน ระดับชาติ (NT) 4. พฤติกรรมการเรียน ที่ผ่านมา	- ศึกษาข้อมูล ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ผลการ วัดความรู้มาตรฐาน ระดับชาติ (NT) - สังเกตสำรวจ พฤติกรรมการเรียน เช่น การมาเรียน อย่างสม่ำเสมอ เวลาเข้าชั้นเรียน - สัมภาษณ์/สอบถาม ครูประจำวิชาผู้ปกครอง นักเรียน - อื่น ๆ	- แบบสำรวจ พฤติกรรม - ระเบียบสะสม - แบบประเมินจุดแข็ง และจุดอ่อน - แบบทดสอบทางการ เรียนประเภทต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น หรือแบบทดสอบ มาตรฐานอื่น ๆ ทางการเรียน - แบบบันทึกการ สัมภาษณ์ - อื่น ๆ
1.2 ความสามารถ พิเศษ	1. พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึง ความสามารถพิเศษ 2. ผลงาน ชิ้นงาน โครงงาน 3. เอกสารหลักฐาน ร่องรอย แสดงถึงพฤติกรรมที่ โดดเด่น	- สังเกต - การแสดงออกถึง ความสามารถพิเศษ ความถนัด ความสนใจ การมีบทบาทหน้าที่ พิเศษในสถานศึกษา - ใช้แบบสำรวจ ความสามารถพิเศษ 10 แนว - แบบประเมินพหุ ปัญญา - อื่น ๆ	- ระเบียบสะสม - แบบสำรวจความ สามารถพิเศษ 10 แนว - แบบประเมิน พฤติกรรมเด็กอัจฉริยะ - แบบประเมินพหุ ปัญญา - แฟ้มสะสมผลงาน - แฟ้มข้อมูลนักเรียน เก่ง/สร้างชื่อเสียงให้ สถานศึกษา - อื่น ๆ

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนการ ดำเนินงาน/ประเด็นที่ พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐานที่ควร ทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
2. ด้านสุขภาพ			
2.1 ร่างกาย	1. ความปกติ ความพิการหรือความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การมองเห็น การได้ยิน บกพร่องด้าน การพูดและภาษา ออทิสติก หรือพิการ ซ่อน 2. โรคประจำตัว 3. ความสัมพันธ์ระหว่าง ส่วนสูงกับน้ำหนัก 4. ความสะอาดของร่างกาย	- สํารวจนักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษ - ศึกษาระเบียบสะสม - ศึกษาข้อมูลจากแบบ บันทึกลับสุขภาพ - การสัมภาษณ์ - การสอบถาม - การสังเกต	- แบบสํารวจนักเรียนที่ มีความต้องการพิเศษ - ระเบียบสะสม - แบบบันทึกสุขภาพ - แบบบันทึกการสัมภาษณ์ - แบบบันทึกการสังเกต - อื่น ๆ
2.2 จิตใจพฤติกรรม	1. สภาพอารมณ์ที่มีผล ต่อการดำเนินชีวิต ประจำวัน เช่น ความวิตกกังวลหรือซึมเศร้า 2. ความประพฤติ เช่น การลักขโมย การทำร้ายตนเอง 3. พฤติกรรมต่าง ๆ ที่มี ผลต่อการเรียน ความสามารถพิเศษ และการปรับตัว เช่น พฤติกรรม การอยู่ไม่นิ่ง สมาธิสั้น	- การสังเกต - การสอบถาม - เยี่ยมบ้าน - วิเคราะห์จุดแข็งและ จุดอ่อน - การประเมินความฉลาด - การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)	- บันทึกการเยี่ยมบ้าน - แบบประเมินจุดแข็ง และจุดอ่อน (SDO) - แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) - บันทึกการสังเกต - แบบบันทึกการสัมภาษณ์ - อื่น ๆ

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนการ ดำเนินงาน/ประเด็นที่ พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐานที่ควร ทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
	4. ความสัมพันธ์กับ เพื่อน/ครู/ผู้ปกครอง		
3. ด้านครอบครัว			
3.1 เศรษฐกิจ	1. รายได้ผู้ปกครอง 2. ภาระหนี้สิน 3. ความเพียงพอของ รายรับกับรายจ่าย 4. จำนวนเงินที่นักเรียน ได้รับและใช้จ่ายในแต่ละ วัน	ศึกษาข้อมูลจาก ระเบียบสะสม - สัมภาษณ์นักเรียน ผู้ปกครอง - เยี่ยมบ้าน - ศึกษาข้อมูล EIS	- ระเบียบสะสม - แบบบันทึกการเยี่ยม บ้าน - แบบระบบข้อมูล สารสนเทศทางการ ศึกษา - แบบบันทึกการ สัมภาษณ์
3.2 การคุ้มครอง สวัสดิภาพ	1. ความสามารถในการ คุ้มครองดูแลนักเรียนได้ อย่างปลอดภัย เหมาะสมของผู้ปกครอง 2. ความเหมาะสมของ สภาพที่อยู่อาศัย 3. ความสัมพันธ์ของคน ในครอบครัว 4. การถูกคุกคาม ล่วงละเมิดทางเพศ	- ศึกษาจากระเบียบ สะสม - สอบถาม - เยี่ยมบ้าน - สัมภาษณ์เด็กด้วย โอกาส - สังเกต	- ระเบียบสะสม - แบบบันทึกการสังเกต บันทึกการเยี่ยมบ้าน - แบบสำรวจข้อมูล นักเรียนด้วยโอกาสทาง การศึกษา - แบบสรุปจำนวน นักเรียนด้วยโอกาส - อื่น ๆ
4. ด้านสารเสพติด	1. พฤติกรรมที่ แสดงออก 2. พฤติกรรมการเรียน 3. การใช้จ่ายเงิน 4. การคบเพื่อน	- สังเกต - สัมภาษณ์ - สอบถาม - เยี่ยมบ้าน - ตรวจสอบสุขภาพ - ตรวจสอบปัสสาวะ	- แบบบันทึกการสังเกต - แบบบันทึกการ สัมภาษณ์ - แบบสอบถาม - บันทึกการเยี่ยมบ้าน

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนการ ดำเนินงาน/ประเด็นที่ พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐานที่ควร ทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
	5. สุขภาพและ บุคลิกภาพ		- แบบสรุปผลการ ตรวจสุขภาพ
	6. สถานภาพทาง ครอบครัวและ สิ่งแวดล้อม		- แบบสรุปผลการ ตรวจปัสสาวะ - อื่น ๆ
	7. ผลการตรวจ ปัสสาวะในชั้นเรียน		
5. ด้านความปลอดภัย	1. สถานภาพครอบครัว และสิ่งแวดล้อม	- ศึกษาข้อมูลจาก ระเบียบสะสม	- ระเบียบสะสม -แบบประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนของนักเรียน SDQ)
	2. ข้อมูลการเดินทาง/ การใช้ยานพาหนะ	- การประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนของนักเรียน	
	3. การจัด สภาพแวดล้อมใน สถานศึกษา	- การสัมภาษณ์ นักเรียน/ผู้ปกครอง - สังเกตพฤติกรรม	- แบบบันทึกการ สัมภาษณ์ นักเรียน/ผู้ปกครอง
	4. การแต่งกายที่ ปลอดภัย	นักเรียน - การเยี่ยมบ้าน นักเรียน - อื่น ๆ	-แบบบันทึกการสังเกต พฤติกรรมนักเรียน - แบบบันทึกการเยี่ยม บ้านนักเรียน - อื่น ๆ
6. พฤติกรรมทางเพศ	1. บุคลิกภาพ	- การสังเกตพฤติกรรม	- แบบบันทึกการสังเกต
6.1 พฤติกรรมซู้สาว	2. สังเกตพฤติกรรมที่ แสดงออก	- การสัมภาษณ์ นักเรียน/ผู้เกี่ยวข้อง - การทำแบบทดสอบ บุคลิกภาพ	- แบบบันทึกการ สัมภาษณ์ - แบบสอบถาม - แบบทดสอบ บุคลิกภาพ - ข้อมูลแหล่งต่าง ๆ เช่น จากเพื่อน ฝ่ายปกครอง

2. การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น สถานศึกษาคควรมีการประชุมครู กำหนดเกณฑ์การคัดกรอง เพื่อคัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน ให้เป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษา และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่เท่าไรจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา

ตาราง 3 แสดงแนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน

กระบวนการดำเนินงาน/ประเด็นที่พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
การคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	- ข้อมูลการศึกษา นักเรียนรายบุคคล	1. แยกนักเรียนตาม เกณฑ์การคัดกรองและ ลงบันทึกในแบบ	1. เกณฑ์การคัดกรอง นักเรียน
กลุ่มมีปัญหา		สรุปลผลการคัดกรอง	2. แบบบันทึกการคัด กรอง
กลุ่มพิเศษ		2. จัดทำเอกสาร สนทนา ผลการคัดกรอง นักเรียน	3. แบบสรุปลผลการคัด กรอง
กลุ่มปกติ			

จากการคัดกรองจะพบเด็กที่มีความต้องการพิเศษแทรกอยู่ในเด็กทั้ง 3 กลุ่ม ซึ่งเด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ ได้แก่

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
4. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
5. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
6. เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม
7. เด็กออทิสติก
8. เด็กอัจฉริยะ

3. การส่งเสริมนักเรียน

การส่งเสริมนักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหากลับมามีพฤติกรรมดีขึ้นตามที่สถานศึกษาหรือชุมชนคาดหวัง

ตาราง 4 แสดงแนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียน

กระบวนการ ดำเนินงาน/ประเด็นที่ พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐานที่ควร ทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
การส่งเสริมและ พัฒนานักเรียน ส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนทุกกลุ่ม (กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา) ครูควรจัดกิจกรรม	1. ข้อมูลนักเรียนเป็น รายบุคคล 2. ข้อมูลการคัดกรอง นักเรียน	1. การจัดกิจกรรมโฮม รูม จัดตามความ ต้องการของ นักเรียนและให้นักเรียนมี ส่วนร่วมในการจัด กิจกรรม 2. การจัดประชุม ผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting) 2.1 การจัดประชุม ผู้ปกครองชั้นเรียนควร จัดประชุมอย่างน้อยภาค เรียนละ 1 ครั้ง 2.2 ครูประจำชั้น/ครูที่ ปรึกษาควรเตรียมความ พร้อมก่อนการประชุมใน ด้านต่าง ๆ เช่น 2.2.1 ข้อมูลนักเรียนแต่ ละคน 2.2.2 วัตถุประสงค์ใน การจัดกิจกรรม	1. แบบสำรวจความ ต้องการของนักเรียน กิจกรรมโฮมรูม 2. แบบประเมินผลการ จัดกิจกรรมโฮมรูม 3. กิจกรรมโฮมรูมของ นักเรียน 4. แบบบันทึกผลการ ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน 5. แบบบันทึกผลการจัด

ตาราง 4 (ต่อ)

กระบวนการ ดำเนินงาน/ประเด็นที่ พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐานที่ควร ทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
		2.2.3 กิจกรรมที่จะ ดำเนินการ	
		2.3 จัดกิจกรรมประชุม ผู้ปกครองชั้นเรียน	
		2.4 สรุปและบันทึก หลักฐานการประชุม	
		ผู้ปกครองแต่ละครั้ง เพื่อประโยชน์ ดังนี้	
		2.4.1 เป็นหลักฐานใน การจัดประชุมแต่ละครั้ง	
		2.4.2 เป็นข้อมูลสำหรับ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต่อไป	
		2.4.3 เป็นข้อมูลสำหรับ การจัดประชุมให้ สอดคล้องกับความ ต้องการของ ผู้ปกครองในครั้งต่อไป	
		3. กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน	
		4. โครงการพิเศษอื่น ๆ	

ข้อควรตระหนักในการดำเนินกิจกรรม

1. การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting) ครูที่ปรึกษาควรระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบ หรือการต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียนหรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุม
2. ครูที่ปรึกษา ควรใช้คำพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใย เอาใจใส่ของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคน

3. ครูที่ปรึกษา ควรนำกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบและต้องการปรับปรุง แก้ไขในส่วนที่บกพร่องของนักเรียนร่วมกับสถานศึกษา

4. การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียน ควรเป็นกิจกรรมหลากหลาย ตามความสนใจของนักเรียน เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ เป็นต้น

4. การป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียน

ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกันแต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา นั้นจำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยไม่ปล่อยปละละเลย นักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคมการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนมีหลายเทคนิค วิธีการ เช่น

1. การให้การปรึกษาเบื้องต้น
2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. การติดตาม ดูแลช่วยเหลือ

ตาราง 5 แสดงแนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนด้านการป้องกันช่วยเหลือ และแก้ไข

กระบวนการดำเนินงาน/ประเด็นที่พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข	1. ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	1. ให้คำปรึกษาเบื้องต้น	1. แบบบันทึกการให้คำปรึกษา
ครูควรจัดกิจกรรมป้องกันและช่วยเหลือ	1.1 ประวัติส่วนตัว	ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อ	2. แบบบันทึกผลการประสานและช่วยเหลือ
นักเรียนในกลุ่มเสี่ยง	1.2 ข้อมูลสุขภาพ	การจัดกิจกรรม เช่น	นักเรียน
และกลุ่มมีปัญหา	1.3 ข้อมูลด้านการเรียน	2.1 กิจกรรมในห้องเรียน	
	1.4 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ	2.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตร	3. แบบบันทึกการติดตามดูแลช่วยเหลือ
	1.5 ข้อมูลครอบครัว		นักเรียน
	2. ข้อมูลการคัดกรองนักเรียน	2.3 กิจกรรมซ่อมเสริม	
		2.4 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	
	3. ข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง	ผู้เรียน	
		3. ติดตาม/รายงานผลผู้เกี่ยวข้อง	

5. การส่งต่อนักเรียน

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน โดยครูที่ปรึกษาดำเนินการตามกระบวนการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนนั้น ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน กรณีที่มีเด็กมีความสามารถพิเศษหรือเด็กอัจฉริยะ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กต้อยโอกาส ก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้นการส่งต่อ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือผู้เกี่ยวข้องที่สามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน

2. การส่งต่อภายนอก เป็นการส่งนักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ช่วยเหลือพัฒนานักเรียน กรณีที่เกินความสามารถของสถานศึกษา โดยครูแนะแนวหรือผู้เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อและมีการติดต่อรับทราบช่วยเหลือเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการส่งต่ออย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพจึงมีกระบวนการดังนี้

ตาราง 6 แสดงแนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียน

กระบวนการดำเนินงาน/ประเด็นที่พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
การส่งต่อ 1. ส่งต่อภายใน	1. ประวัติส่วนตัว 2. ข้อมูลสุขภาพ 3. ข้อมูลด้านการเรียน	1. ทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ 2. ประสานกับครูที่จะช่วยเหลือต่อ 3. สรุปข้อมูลนักเรียนและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมาในบันทึกการส่งต่อ 4. นัดหมาย วัน เวลา สถานที่ที่จะไปพบครูที่รับการช่วยเหลือต่อ	1. แบบบันทึกการส่งต่อภายในของโรงเรียนเป็นรายบุคคล/กลุ่ม 2. แบบรายงานแจ้งผลการช่วยเหลือนักเรียน

ตาราง 6 (ต่อ)

กระบวนการ ดำเนินงาน/ประเด็นที่ พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐานที่ควร ทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
		5. ติดตามผลการ ช่วยเหลืออย่าง สม่ำเสมอ ต้องส่งต่อ	
2. สงตอภายนอก	1. ข้อมูลดานเศรษฐกิ 2. ข้อมูลครอบครัว 3. ข้อมูลที่ได้รับการ ช่วยเหลือเบื้องต้น	ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญ ภายนอก 1. ในกรณีของนักเรียน ที่ยากต่อการช่วยเหลือ ครูแนะแนว/ผู้เกี่ยวข้อง ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญ ภายนอก 2. ติดตามผลการ ช่วยเหลือของ ผู้เชี่ยวชาญและรายงาน ผลการช่วยเหลือ	

ขอควรตระหนัก

ในกรณีที่นักเรียนเปลี่ยนช่วงชั้นและสถานศึกษา ควรมีการส่งต่อข้อมูล เช่น ความสามารถพิเศษปัญหาพฤติกรรม โรคประจำตัว เพื่อให้มีการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องและให้ผู้ดูแลในสถานศึกษาใหม่มีข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนป้องกัน ส่งเสริมและช่วยเหลือได้ทันเหตุการณ์และมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งต่อข้อมูลต้องเป็น ความลับ และส่งต่อผู้เกี่ยวข้องโดยตรง

ผลสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

- บุคลากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- ผู้รับผิดชอบ วางระบบและดำเนินงานตามระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถบูรณาการเข้ากับภารกิจของสถานศึกษาได้
- สร้างบรรยากาศการทำงานแบบมีส่วนร่วมและเป็นประชาธิปไตย
- มีสารสนเทศของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

6. มีข้อมูลการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน สรุป รายงานและประชาสัมพันธ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรดา มลิลลา (2564) ทำการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ตามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหาของนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ญาณีตา เขี่ยมสิริวุฒิ (2564) ทำการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารและครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

พรวิมล กลิ่นศรีสุข (2564) ทำการศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน สำหรับสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง และลำดับความต้องการจำเป็นลำดับที่แรก คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีทั้งหมด 6 แนวทาง ด้านการคัดกรองนักเรียน มีทั้งหมด 8 แนวทาง ด้านการส่งเสริมพัฒนา นักเรียน มีทั้งหมด 13 แนวทาง ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีทั้งหมด 10 แนวทาง ด้านการส่งต่อ มีทั้งหมด 7 แนวทางโดยผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 อยู่ในระดับมากที่สุด

รัชพล เทียงดี (2563) ทำการศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และการเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุพรรณษา ศรีม่วง (2563) ทำการศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกลุ่มพุทธมณฑล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีสภาพการดำเนินงานสูงที่สุดคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และ ด้านที่มีสภาพการดำเนินงานต่ำที่สุด คือ การคัดกรองนักเรียน

รุสมา ปานาบากา (2562) ทำการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และนักเรียน ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดนราธิวาส ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดนราธิวาส จำแนกตาม อายุ เพศ ระดับการศึกษา

ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านขนาดของสถานศึกษาเมื่อพิจารณารายด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการส่งต่อนักเรียนเท่านั้นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โสภา เชื้อมทอง (2562) ทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชลบุรี “สุขบท” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชลบุรี “สุขบท” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นรายด้านเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านการส่งต่อนักเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุภัทสร สุริยะ (2562) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูตามขนาดของสถานศึกษาไม่มีความแตกต่างกัน

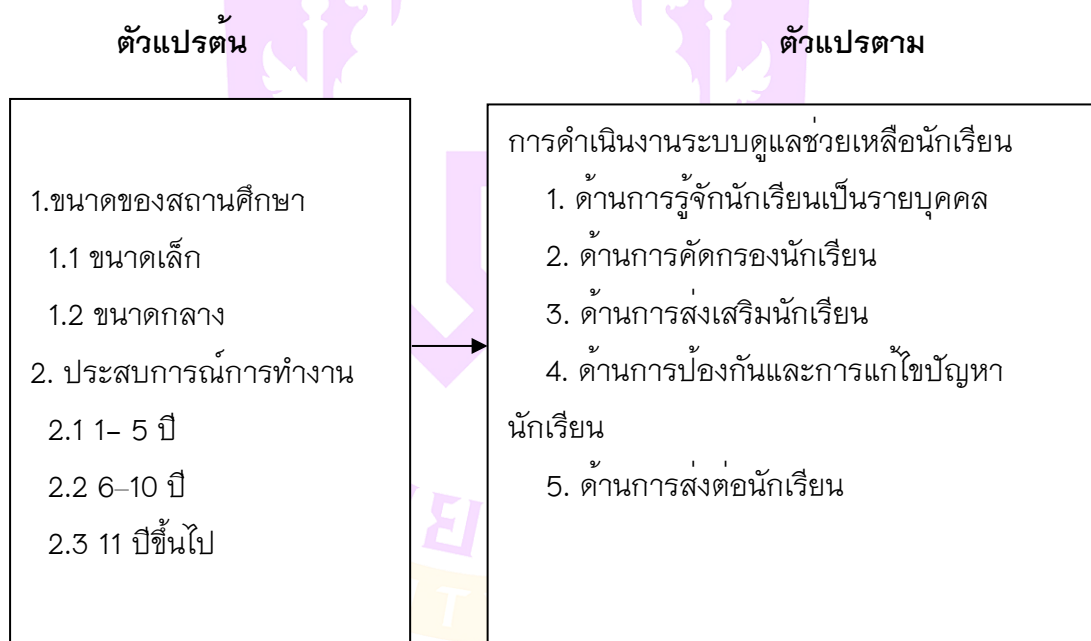
ศิริรัตน์ เกตุประทุม (2560) ศึกษาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอพานทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอพานทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเปรียบเทียบจำแนกตามระดับชั้นที่ปรึกษาและประสบการณ์การทำงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พรศักดิ์ ผกากรอง (2562) ศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่ามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับ

มากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ด้านการส่งเสริมพัฒนา นักเรียน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียน

ณัฐพัชร ทะไร และศีกฤทธิ ศิลาลาย (2564) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตวังทองหลาง ผลการวิจัยพบว่า การ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในกลุ่มสหวิทยาเขตวังทองหลาง สำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก และเปรียบเทียบจำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันยกเว้นด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคลและการส่งต่อนักเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 318 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2553) มีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูรวมทั้งสิ้น 175 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แล้วนำมากำหนดสัดส่วนตามขนาดของสถานศึกษา และทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตาราง 7 แสดงข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สถานศึกษา	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู
ขนาดเล็ก	27	70	14	42
ขนาดกลาง	18	203	9	110
รวม	45	273	23	152

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมีจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษาและประสบการณ์เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) โดยให้คะแนนแต่ละข้อ (Best and James, 1993, p. 247)

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยศึกษาและดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดประเด็นที่ต้องการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับประเด็นที่กำหนดแล้วนำเครื่องมือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)
5. นำแบบสอบถามตรวจแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

5.1 ดร.นรินธ์ นนทมาลย์ อาจารย์ผู้สอนวิทยาลัยการศึกษ มหาวิทยาลัยพะเยา

5.2 นางสาวเกษรา ธนัญชัยศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

5.3 นายวีระศักดิ์ น้อยหอม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านผาบ่อง (คุรุราษฎร์สามัคคี)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

6. นำผลการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Congruence: IOC) แล้วเลือกดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปไว้ใช้และปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้มีความตรงตามเนื้อหา รวมถึงการใช้ภาษา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ซึ่งข้อคำถามแต่ละข้อมีความสอดคล้องหรือไม่ มีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามถูกต้อง สอดคล้องตรงกับ
วัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีสอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถาม ไม่สอดคล้อง ไม่ตรงกับ
วัตถุประสงค์

7. ปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและไปนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 1.00

8. นำเครื่องมือวัดที่ได้ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากโรงเรียนในอำเภออื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ซึ่งจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์การหาความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha-Coefficient) ได้เท่ากับ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสืออนุญาตขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงรายเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพาน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 40 โรงเรียน เพื่อตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้ผู้บริหารและครูในอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 175 ชุด และกำหนดขอรับคืนภายใน 15-30 วัน ได้กลับมาครบทั้ง 175 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. ผู้วิจัยรับแบบสอบถามจากผู้บริหารและครูโรงเรียนในอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 และผู้วิจัยเดินทางไปรับแบบสอบถามด้วยตนเองในแต่ละโรงเรียน

5. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการเก็บข้อมูลไว้ตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

6. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยการแจกแจงความถี่ แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ วิเคราะห์ผลเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามการประเมินค่า (Rating Scale)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ใช้การทดสอบค่าวิเคราะห์เปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระจากกัน (Independent t-test) และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ใช้การเปรียบเทียบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทำการการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ้ (Scheffe's method) (ธีรวิมล เอกะกุล, 2553)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้แก่ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Checklist) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อใช้การวิเคราะห์คำนวณร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียน และด้านการส่งต่อ ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิด Likert การวิเคราะห์คำนวณโดยค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยกำหนดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิด Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) นำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ ธานีทร์ ศิลป์จารุ (2550, หน้า 77)

ค่าคะแนนและแปลความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง สถานศึกษามีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สถานศึกษามีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สถานศึกษามีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สถานศึกษามีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สถานศึกษามีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง สถานศึกษามีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง สถานศึกษามีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง สถานศึกษามีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง สถานศึกษามีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง สถานศึกษามีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา อำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ใช้การทดสอบค่าวิเคราะห์เปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระจากกัน (Independent t-test) และประสบการณ์การทำงานใช้การเปรียบเทียบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ (Sheffe's method) (ธีรฤทธิ เอกะกุล, 2553)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้หาค่าของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ประกอบด้วย

1.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามแต่ละข้อโดยใช้สูตร IOC

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ
$\sum R$ แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
n แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[\frac{1 - \sum S_i^2}{S^2} \right]$$

α คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

S_i คือ ความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

k คือ จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_T คือ ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม คือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยค่าร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ
f แทน ความถี่หรือจำนวนข้อมูลที่ต้องการหาร้อยละ
n แทน จำนวนของข้อมูลทั้งหมด

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ประกอบด้วย

3.1 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ร้อยละ

$\sum X$ แทน ความถี่หรือจำนวนข้อมูลที่ต้องการหาร้อยละ
n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviction) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$S. D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละคน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละคนยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

n แทน จำนวนกลุ่มเป้าหมาย

3.3 การทดสอบสมมติฐานโดยใช้สูตร t-test (Independent Samples) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{S_p^2 \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}} \quad \text{เมื่อ } df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ $\bar{x}_1$ และ $\bar{x}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1, 2
t	แทน	ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
Df	แทน	ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
n_1 และ n_2	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างกลุ่ม 1 และ 2 หรือจำนวนคู่คะแนน
S_p^2	แทน	ความแปรปรวนร่วม

3.4 วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบองค์ประกอบเดียว (One-Way Analysis of Variance) หากพบว่ามีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้สูตร

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ F	แทน	ค่าแจกแจงของ F
MSB	แทน	ความแปรปรวน (Mean Square) ระหว่างกลุ่ม
MSw	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3.5 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ้ (Scheffe's method) (ธีรวุฒิ เอกะกุล. 2553)

$$s = \sqrt{(K - 1)F(a; df_r, df_2)} \sqrt{MS \left[\sum_{j=1}^k \frac{(c_j)^2}{n_j} \right]}$$

เมื่อ s	แทน	ค่าวิกฤตของ Scheffe
K	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาเปรียบเทียบกัน
a; df_r, df_2)	แทน	เปิดค่า F ในตารางแจกแจงค่า F ที่ a มีค่า 0.05 และ 0.01 และ df_r คือค่า df_g ถ้าเป็นการวิเคราะห์ความ

แปรปรวนแบบทิศทางเดียวในตารางวิเคราะห์ความแปรปรวน ส่วน df_2 คือค่า df_w หรือค่า df_E ค่าใดค่าหนึ่ง

- MS_E แทน ค่าความคลาดเคลื่อนของตารางความแปรปรวน
 C_j แทน ค่าสัมประสิทธิ์ *Contrast* ซึ่งจะมีค่าเป็น 1,-1,1,-1,...
 n_j แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษา เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 8 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	50	28.58
หญิง	125	71.42
รวม	175	100.00

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
ผู้บริหาร	26	14.86
ครู	149	85.14
รวม	175	100.00
ขนาดของสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก	101	57.71
ขนาดกลาง	74	42.23
รวม	175	100.00
ประสบการณ์การทำงาน		
1-5 ปี	42	24.00
6-10 ปี	75	42.86
11 ปีขึ้นไป	58	33.14
รวม	175	100.00

จากตาราง 8 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 71.42 รองลงมาคือ เพศชาย จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 28.58

จำแนกตามตำแหน่ง ғามส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งครู จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 85.14 รองลงมาคือ ผู้บริหาร จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 14.86

จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 57.70 รองลงมาคือ สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 42.30

จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 รองลงมา คือมีประสบการณ์การทำงาน 11 ปีขึ้นไป จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 33.14 และมีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 2

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 9 แสดงความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในภาพรวม

	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของสถานศึกษา	(n = 175)		แปลผล	ลำดับ ที่
		($\bar{X}$)	(S.D.)		
1	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.25	0.59	มาก	1
2	ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.19	0.53	มาก	2
3	ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.18	0.51	มาก	3
4	ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียน	4.10	0.55	มาก	5
5	ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.17	0.43	มาก	4
	รวมเฉลี่ย	4.18	0.44	มาก	

จากตาราง 9 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
อำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมอยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.44) โดยมีค่าเฉลี่ยรายด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย
ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.53) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.51) รองลงมา คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.43) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการป้องกันและการแก้ไข
ปัญหานักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.55)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ข้อ	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	(n = 175)		แปลผล	ลำดับที่
		($\bar{X}$)	(S.D.)		
1	สถานศึกษามีการใช้วิธีที่หลากหลายในการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น การสังเกต, การสัมภาษณ์ และการสำรวจ เป็นต้น	4.22	0.64	มาก	4
2	สถานศึกษามีการใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน, แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และแบบวัดแววความสามารถพิเศษ เป็นต้น	4.45	0.66	มาก	1
3	สถานศึกษามีการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง	4.25	0.77	มาก	3
4	สถานศึกษามีข้อมูลสารสนเทศและสรุปผลข้อมูลจากการเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อทราบสภาพความเป็นอยู่ภายในครอบครัวและพฤติกรรมนักเรียนขณะอยู่บ้าน	4.20	0.90	มาก	5
5	สถานศึกษามีการจัดทำระเบียบวาระแสดงข้อมูลด้านสุขภาพ ด้านความสามารถและด้านครอบครัวของนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.08	0.80	มาก	6

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	(n = 175)		แปลผล	ลำดับที่
		($\bar{X}$)	(S.D.)		
6	ผู้ปกครองและชุมชนให้ความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นในการให้ข้อมูลนักเรียน	4.34	0.73	มาก	2
รวมเฉลี่ย		4.25	0.59	มาก	

จากตาราง 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.59) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน ,แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และแบบวัดแววความสามารถพิเศษ เป็นต้น ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.66) รองลงมาคือ ผู้ปกครองและชุมชนให้ความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นในการให้ข้อมูลนักเรียน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.73) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการจัดทำระเบียบนสะสมแสดงข้อมูลด้านสุขภาพ ด้านความสามารถและด้านครอบครัว ของนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.80)

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน

ข้อ	การคัดกรองนักเรียน	(n = 175)		แปลผล	ลำดับที่
		($\bar{X}$)	(S.D.)		
1	คณะครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประชุมเพื่อร่วมกันกำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน	3.99	0.73	มาก	6
2	สถานศึกษาใช้เกณฑ์การคัดกรองนักเรียนเป็นมาตรฐานเดียวกัน	4.46	0.70	มาก	1
3	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา	4.24	0.70	มาก	2
4	สถานศึกษามีการเก็บรักษาผลการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคลไว้เป็นความลับ	4.15	0.65	มาก	4
5	สถานศึกษามีการจัดทำแบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียน เป็นรายชั้นและรายบุคคล	4.20	0.68	มาก	3
6	สถานศึกษามีการติดตามและประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนานักเรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคลในเด็กกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา	4.13	0.64	มาก	5
รวมเฉลี่ย		4.19	0.53	มาก	

จากตาราง 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.53) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษาใช้เกณฑ์การคัดกรองนักเรียนเป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.70) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.70) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย

น้อยที่สุด คือ คณะครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องประชุมเพื่อร่วมกันกำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.73)

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการส่งเสริมนักเรียน

ข้อ	การส่งเสริมนักเรียน	(n = 175)		แปลผล	ลำดับที่
		($\bar{X}$)	(S.D.)		
1	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมตามความสนใจและความถนัดให้นักเรียนทุกคนทั้งในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหาอย่างเท่าเทียมกัน	4.08	0.69	มาก	5
2	สถานศึกษามีการส่งเสริมพัฒนานักเรียนรายบุคคล ในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษให้สามารถพัฒนาศักยภาพตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพสูงสุดตามศักยภาพ	4.10	0.62	มาก	4
3	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมการส่งเสริมวินัยเชิงบวก เป็นต้น	4.17	0.65	มาก	3
4	สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนทุกภาคเรียน	4.47	0.66	มาก	1
5	สถานศึกษามีการสรุปรายงานและจัดทำเอกสารหลักฐานในการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนแต่ละครั้ง	4.27	0.62	มาก	2
6	สถานศึกษามีการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง	4.02	0.69	มาก	6
รวมเฉลี่ย		4.18	0.51	มาก	

จากตาราง 12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการส่งเสริมนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.51) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนทุกภาคเรียน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.66) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการสรุปรายงานและจัดทำเอกสารหลักฐานในการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนแต่ละครั้ง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.62) ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.69)

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียน

ข้อ	การป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียน	(n = 175)		แปลผล	ลำดับที่
		($\bar{X}$)	(S.D.)		
1	สถานศึกษามีการดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหาอย่างใกล้ชิด	4.11	0.65	มาก	3
2	สถานศึกษามีการให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนแก่นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน	4.05	0.67	มาก	6
3	สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการป้องกันและการแก้ปัญหานักเรียน	4.15	0.57	มาก	1
4	ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นมีการวิเคราะห์หาสาเหตุปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มที่มีปัญหา	4.09	0.65	มาก	5

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	การป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียน	(n = 175)		แปลผล	ลำดับที่
		($\bar{X}$)	(S.D.)		
5	สถานศึกษามีการกำหนดวิธีให้ความช่วยเหลือที่หลากหลายแก่นักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น	4.12	0.68	มาก	2
6	สถานศึกษามีการประเมินและติดตามผล การป้องกันและการแก้ปัญหานักเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.10	0.65	มาก	4
รวมเฉลี่ย		4.10	0.55	มาก	

จากตาราง 13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ปัญหานักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.55) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน การป้องกันและการแก้ปัญหานักเรียน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.57) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการกำหนดวิธีให้ความช่วยเหลือที่หลากหลายแก่นักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.68) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนแก่นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.67)

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการส่งต่อนักเรียน

ข้อ	การส่งต่อนักเรียน	(n = 175)		แปลผล	ลำดับที่
		($\bar{X}$)	(S.D.)		
1	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนที่ชัดเจนในกรณีนักเรียนมีปัญหายากต่อการช่วยเหลือเพื่อการส่งต่อนักเรียน	4.13	0.51	มาก	4
2	สถานศึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองในการสร้างความเข้าใจในการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	4.08	0.75	มาก	5
3	สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและบันทึกการส่งต่อนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรทุกกรณี	4.46	0.76	มาก	1
4	สถานศึกษาของท่านมีเครือข่ายสหวิชาชีพ	4.20	0.70	มาก	2
5	สถานศึกษามีแผนดำเนินงานและการประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องในการดำเนินงานส่งต่อนักเรียน	4.01	0.56	มาก	6
6	สถานศึกษามีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้ไปรับการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง	4.17	0.70	มาก	3
รวมเฉลี่ย		4.17	0.43	มาก	

จากตาราง 14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการส่งต่อนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.43) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและบันทึกการส่งต่อนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรทุกกรณี ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.76) รองลงมาคือ สถานศึกษาของท่านมีเครือข่ายสหวิชาชีพ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.70) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีแผนดำเนินงานและการประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องในการดำเนินงานส่งต่อนักเรียน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.56)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		t-test	P-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.02	0.57	4.56	0.46	-6.56*	0.00
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.21	0.56	4.17	0.49	0.52	0.60
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.15	0.54	4.22	0.46	-0.88	0.38
4. ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	4.08	0.59	4.13	0.49	-0.67	0.50
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.11	0.41	4.25	0.46	-2.11*	0.03
โดยรวม	4.11	0.46	4.27	0.39	-2.26*	0.02

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล และด้านการส่งต่อนักเรียน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 16 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	3.33	2.00	1.67	4.94*	0.00
	ภายในกลุ่ม	58.07	172	0.33		
	รวม	61.41	174			
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.46	2.00	0.73	2.58	0.07
	ภายในกลุ่ม	48.81	172	0.28		
	รวม	50.27	174			
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.24	2.00	0.62	2.37	0.09
	ภายในกลุ่ม	45.04	172	0.26		
	รวม	46.28	174			
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.22	2.00	0.61	2.00	0.13
	ภายในกลุ่ม	52.45	172	0.30		
	รวม	53.68	174			
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.24	2.00	0.61	3.29*	0.03
	ภายในกลุ่ม	32.36	172	0.18		
	รวม	33.60	174			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.99	2	0.49	2.56	0.08
	ภายในกลุ่ม	33.41	172			
	รวม	34.40	174			

หมายเหตุ: * มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน และพิจารณารายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อนักเรียน จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's)

ตาราง 17 แสดงความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ (Scheffe's) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การดำเนินงานระบบ		1-5 ปี	6-10 ปี	11 ปี ขึ้นไป
ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษา	$\bar{X}$	4.24	4.11	4.43
1-5 ปี	4.24	-	0.53	0.26
6-10 ปี	4.11	0.53	-	0.00*
11 ปีขึ้นไป	4.43	0.26	0.00*	-

จากตาราง 17 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แตกต่างกับกับผู้ที่ประสบการณ์การทำงาน 11 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ. 05

ตาราง 18 แสดงความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ่ (Scheffe's) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการส่งต่อนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา	$\bar{X}$	1-5 ปี	6-10 ปี	11 ปี ขึ้นไป
1-5 ปี	4.03	-	0.19	0.04*
6-10 ปี	4.18	0.19	-	0.63
11 ปีขึ้นไป	4.25	0.04*	0.63	-

จากตาราง 18 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการส่งต่อนักเรียน แตกต่างกับผู้ที่มึประสบการณ์การทำงาน 11 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ. 05

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัย ครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 318 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 175 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นการตอบคำถามแบบเลือกตอบ (check list) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลปรากฏตามรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล

รองลงมาคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียน แต่ละด้านสรุปผล ดังนี้

1.1 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สถานศึกษามีการใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน ,แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และแบบวัดแววความสามารถพิเศษ รองลงมาคือ ผู้ปกครองและชุมชนให้ความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นในการให้ข้อมูลนักเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนสะสมแสดงข้อมูลด้านสุขภาพ ด้านความสามารถและด้านครอบครัว ของนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยทุกข้อในด้านการศึกษาการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.2 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สถานศึกษาใช้เกณฑ์การคัดกรองนักเรียนเป็นมาตรฐานเดียวกัน รองลงมาคือ สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ คณะครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องประชุมเพื่อร่วมกันกำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน โดยทุกข้อในด้านการศึกษาการคัดกรองนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.3 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการส่งเสริมนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนทุกภาคเรียน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ สถานศึกษามีการสรุปรายงานและจัดทำเอกสารหลักฐานในการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนแต่ละครั้ง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยทุกข้อในด้านการศึกษาส่งเสริมนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.4 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

ที่สุด คือ สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียน รองลงมาคือ สถานศึกษามีการกำหนดวิธีให้ความช่วยเหลือที่หลากหลายแก่นักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนแก่นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน โดยทุกข้อในด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.5 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการส่งต่อนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและบันทึกการส่งต่อนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรทุกกรณี รองลงมาคือ สถานศึกษาของท่านมีเครือข่ายสหวิชาชีพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีแผนดำเนินงานและการประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหาและดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยทุกข้อในด้านการส่งต่อนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และประสิทธิภาพการทำงาน

2.1 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และรายด้าน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการคัดกรองนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล และด้านการส่งต่อนักเรียน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามประสิทธิภาพ และรายด้าน โดยรวมไม่มี

ความแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อนักเรียน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่สำคัญ และสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาในอำเภอพานมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบและดำเนินงานได้ตามขั้นตอนครบทุกด้าน เนื่องจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีแนวทางในการปฏิบัติ รวมถึงวิธีการและเครื่องมือในการดำเนินงานที่ชัดเจน สถานศึกษามีการดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยเครื่องมือและวิธีที่หลากหลายทำให้ได้ข้อมูลรอบด้านใช้ในการจัดกลุ่มนักเรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษาได้มีการประชุมจัดทำขึ้นและกำหนดใช้เป็นมาตรฐานเดียวกันโดยการมีส่วนร่วมของคณะครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการติดตามและประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อการช่วยเหลือ ส่งเสริม และพัฒนานักเรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคล เอาใจใส่ผู้เรียนทุกกลุ่มไม่ปล่อยปละละเลย โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหาต้องดูแลอย่างใกล้ชิดให้ มีการให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนแก่ผู้ปกครองและตัวนักเรียน ประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาอย่างเป็นระบบ ประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจในกรณีที่ต้องมีการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ กรดา มลิสลา (2564) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ตามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ พรวิมล กลิ่นศรีสุข (2564) ทำการศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน และสามารถอภิปรายผลรายด้านดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาทราบถึงและตระหนักถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานครอบครัวไม่เหมือนกัน ทำให้เกิดพฤติกรรมทั้งด้านบวกและด้านลบที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ดังนั้น การรู้จักข้อมูลนักเรียนแต่ละบุคคลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูเข้าใจนักเรียนและสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนได้อย่างถูกต้อง การส่งเสริม การป้องกัน และแก้ไขปัญหา นักเรียนได้อย่างถูกต้อง การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลครุมีการใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุม มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ปราศจากการใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา จึงทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดข้อผิดพลาดได้น้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ สุพรรณษา ศรีม่วง (2563) ทำการศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกลุ่มพุทธมณฑล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการใช้เกณฑ์การคัดกรองนักเรียนเป็นมาตรฐานเดียวกัน มีข้อมูลเชิงประจักษ์จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนแต่ละกลุ่มได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งยังมีการมีการจัดทำแบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นรายชั้นและรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการนำไปใช้ในการส่งเสริม การป้องกัน และแก้ไขปัญหา นักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ สุภัทสร สุริยะ (2562) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามาร่วมการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนในทุกภาคเรียนซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองนักเรียนกับครูเพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนมาใช้ในการส่งเสริมนักเรียน ป้องกัน

มิให้นักเรียนกลุ่มปกติกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา มีการสรุปรายงานจัดทำหลักฐานในการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนในแต่ละครั้งเพื่อเก็บข้อมูลและนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมส่งเสริมวินัยเชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับ พรศักดิ์ ผกากรอง (2562) ศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่ามีการดำเนินงานด้านการส่งเสริมนักเรียนอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียน มีการใช้วิธีที่หลากหลายในการช่วยเหลือนักเรียน อีกทั้งสถานศึกษามีการดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด มีการให้ความรู้ในประเด็นที่เป็นปัญหาของนักเรียนให้นักเรียนทราบ ให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนแก่ผู้ปกครองและตัวนักเรียนเอง พร้อมทั้งประเมินและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ ญาณีตา เยี่ยมสิริวุฒิ (2564) ทำการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่งต่ออย่างเป็นระบบ โดยครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา วิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาต่อการช่วยเหลือประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจในกรณีที่ต้องมีการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและบันทึกการส่งต่อนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรทุกกรณี มีเครือข่ายสหวิชาชีพในการให้ความช่วยเหลือ อีกทั้งมีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้ได้รับการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ โสภา เชื่อมทอง (2562) ทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชลบุรี “สุขบท” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียนอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา อำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาด

สถานศึกษาโดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ขนาดของสถานศึกษาถูกกำหนดด้วยจำนวนนักเรียนและจำนวนครู สถานศึกษาขนาดเล็กในปัจจุบันมีจำนวนครูไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ครูมีภาระงานมาก ครูแต่ละคนรับผิดชอบงานหลายด้านจึงส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ไม่รอบด้าน ในขณะที่ครูสถานศึกษาขนาดกลางมีจำนวนมากกว่า การบริหารงานภายในสถานศึกษาเป็นระบบมีความชัดเจนในการปฏิบัติงาน และในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงครอบคลุมรอบด้านมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับรัชพล เทียงดี (2563) ทำการศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาทางด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับรุสม่า ปานาบากา (2562) ทำการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดนราธิวาส จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการส่งต่อนักเรียนเท่านั้นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานในแนวทางเดียวกันมีการใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศนักเรียนเป็นรายบุคคลมีการเก็บข้อมูลนักเรียนเพื่อนำมาใช้ในการคัดกรองนักเรียน โดยใช้เกณฑ์ในการคัดกรองที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เกณฑ์คัดกรองกำหนดขึ้นโดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน สถานศึกษาให้ความสำคัญกับนักเรียนทุกคน มีการจัดกิจกรรมตามความสนใจและความถนัดให้กับนักเรียนทุกคนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้พัฒนาศักยภาพตัวเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพสูงสุดตามศักยภาพ จัดให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาของนักเรียน สำหรับนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาสถานศึกษา

มีการดูแลอย่างใกล้ชิด ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา ในกรณีที่ยากต่อการแก้ไข สถานศึกษามีการส่งต่อทั้งภายในและภายนอกพร้อมทั้งติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริรัตน์ เกตุประทุม (2560) ศึกษาการดำเนินงานและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอพานทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการส่งต่อนักเรียนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ ญัฐพัชร์ ทะไร และศีกฤทธี ศิลาลัย (2564) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตวังทองหลาง ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและการส่งต่อนักเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สถานศึกษาควรมีส่งเสริมให้การจัดทำข้อมูลนักเรียนแสดงข้อมูลด้านสุขภาพ ด้านความสามารถและด้านครอบครัวเป็นรายบุคคล รวมถึงการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศอยู่เสมอและเป็นปัจจุบันเพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างถูกต้อง
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน สถานศึกษาควรให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียน ผลการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล สถานศึกษาควรเก็บไว้เป็นความลับ และประสานงานกับผู้ปกครองโดยตรงในการช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมและส่งเสริมการพัฒนาให้นักเรียนให้เหมาะสมกับนักเรียนตามความสนใจ ความถนัดและศักยภาพของนักเรียนแต่ละกลุ่ม แต่ละบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา สถานศึกษาควรให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนแก่นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาและมีส่วนร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหา

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนดำเนินงานและการประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องในการดำเนินงานส่งต่อนักเรียน รวมถึงประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจในการส่งต่อนักเรียนทั้งการส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอกสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในเรื่องประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
2. ควรมีการศึกษาในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรดา มลิลดา. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2554). คู่มือครูระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กรมสุขภาพจิต. (2551). คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6) (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประจำปี 2562. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ก้องภพ ยี่หระ. (2555). พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาเขตตรวจราชการที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- เกียรติศักดิ์ กลั่นทอง. (2557). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- จตุพร สิงห์ดำ. (2557). สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอวังน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- จำปี แก้วทอง. (2556). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองแปน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- จตุกรนิ์ นิสสัย. (2558). การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน บ้านหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี

เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

ชฎารัตน์ พลเดช. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20.

การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

ญาณิศา เยี่ยมสิริวุฒิ. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. สารนิพนธ์ ศษ.บ.,
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.

ณรงค์ โคตรเพ็ง. (2559). ระดับการปฏิบัติและระดับปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์. การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม.,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

ณัฐสิริญา ใจสุทธิ. (2559). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือ นักเรียนโรงเรียนบ้านตรอกนอง (ประทีปวาริราษฎร์วิทยา)
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์
ศษ.ม. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

ณัฐพัชร์ ทะไร และศีกฤทธี ศิลาฉาย. (2564). ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตวังทองหลาง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.,
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.

ศุภาลลิตี แดงงาม. (2560). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนหลวงพ่อบานคลองด่านอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 6. งานนิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

ศุภฎี ศรีจำปา. (2557). พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม,
นครปฐม.

ธัญนันท์ สุขประเสริฐ. (2559). ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ประจำของโรงเรียนเชียงรายปัญญานุกูล
ตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.

- ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). **การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS** (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: บิสซิเนส อาร์แอนดี.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2553). **การวิจัยปฏิบัติการ**. อุบลราชธานี: ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป.
- นริทธิ์ ไกรเทพ. (2556). **การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1**. ภาคนิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- นฤพล กองทรัพย์. (2556). **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, บุรีรัมย์.
- นิรันดร์ จำปาเจียม. (2560). **แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน สักสันเชียงใหม่วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4**. สืบค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2565, จาก <http://www.kroobannok.com/>
- นิรันดร์ ปาละมา. (2555). **สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ลำปาง.
- นิษากรณ์ เหล่าเขตกิจ. (2560). **แนวทางการดำเนินการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านบึงหล่ม อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร**. การค้นคว้าอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประนอม แก้วสวัสดิ์. (2556). **สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏราโพพรรณี, จันทบุรี.
- ประसान จินตนากุล. (2555). **สภาพและปัญหาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.
- ประเสริฐ สุขชุม. (2556). **การศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา,

พระนครศรีอยุธยา.

ปริญญา ไชยสุรินทร์. (2558). **สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในวิทยาลัย สังกัดอาชีวศึกษา**

จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

พรวิมล กลิ่นศรีสุข. (2564). **การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ**

นักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

พรศักดิ์ ผกากรอง. (2562). **การศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ**

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัด

สุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.

พิมพ์ชนุตม์ แก้วพรายดา. (2556). **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน**

ขยาย โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

เพลินพิศ สิงห์คำ. (2560). **การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ**

นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 28. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

ภูมิเดช สุขอ้วน. (2558). **การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ**

นักเรียน โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.,

มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

มธุริน แผลงจันทิก. (2554). **การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน**

ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา

เขต 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.

เมืองพานนิวิส. (2565). **เด็กหายออกจากบ้านในตำบลทานตะวัน อำเภอพาน**

จังหวัดเชียงราย. สืบค้นเมื่อ 14 กันยายน 2565, จาก

https://www.facebook.com/muangphannews/?locale=th_TH

รัชพล เทียงดี. (2563). **การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร**

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์

ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

รุสมา ปานาบากา. (2562). **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชน**

- สอนศาสนาอิสลาม จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.,
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- วรมันต์ อธิทิพัฒน์อมร. (2559). แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. การศึกษา
อิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- วรภาพร ม่วงประถม. (2558). การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
ขยาย โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม.,
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- วาสนา เชื้อบัณฑิต. (2556). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์เครือข่าย
โรงเรียนที่ 12 ชุมพวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครราชสีมา เขต 7. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- วิไล รุ่งโรจน์แสงจินดา. (2556). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลัก
จิตวิทยาของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอนสังกัดกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- ศิริ โชคสกุล. (2559). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์ 9
จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ศิริรัตน์ เกตุประทุม. (2560). การดำเนินงานและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอพานทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. งานนิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สมจิตร ภูษา. (2557). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 กรณีศึกษาโรงเรียนปฏิสังขาน
เป็นเลิศ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สมพงษ์ จิตระดับ และอัญญมณี บุญซื่อ. (2551). หลักสูตรสิทธิเด็กและการวางแผน
เพื่อเด็กและเยาวชน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- สมภพ สุขพัฒนานรากุล. (2558). การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอโชคชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาานครราชสีมา เขต 2. การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม.,
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

- สันติสุข สันติศาสนสุข และคณะ. (2559). **การพัฒนาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ: สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. (2565). **ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2563-2564**. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2565, จาก https://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=5702 ข้อมูล
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2. (2564). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564**. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **การศึกษาสภาพการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลักการแนวคิด และทิศทางในการดำเนินงาน** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). **แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). **การพัฒนาาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). **คู่มือการคัดเลือกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2565**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุพรรณษา ศรีม่วง. (2563). **แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกลุ่มพุทธมณฑล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- สุภัทสร สุริยะ. (2562). **ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.,

มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพฯ.

โสภา เชื่อมทอง. (2562). **สภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนโรงเรียนชลบุรี “สุขบท” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 18.** งานนิพนธ์ กษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

อมร ปสีมหอม. (2559). **การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 29.** วุฒยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

อะหมัด หลีสันมะหมัด. (2555). **การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
อำเภอสิงหนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1.**
วุฒยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, สงขลา.

Best, J. W., and James V. K. (1993). **Research in Education** (7th ed.). Boston: Allyn and
Bacon.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพะเยา

UNIVERSITY OF PHAYAO

ภาคผนวก ข ผลการตรวจค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม
เพื่อการวิจัย (Item Congruence Index: IOC)

สูตร
$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม

$$\frac{\sum R}{N}$$
 แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม คือ

- 1) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5-1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
- 2) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

ข้อ	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของสถานศึกษา	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
ดานการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล						
1	สถานศึกษามีการใช้วิธีที่หลากหลายในการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น การสังเกต ,การสัมภาษณ์ และ การสำรวจ	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	สถานศึกษามีการใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน ,แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และแบบวัดแววความสามารถพิเศษ	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	สถานศึกษามีการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง	1	1	1	1	สอดคล้อง

๕ ขอ	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของสถานศึกษา	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
4	สถานศึกษามีข้อมูลสารสนเทศและสรุปผล ข้อมูลจากการเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อทราบ สภาพความเป็นอยู่ภายในครอบครัวและ พฤติกรรมนักเรียนขณะอยู่บ้าน	1	1	1	1	สอดคล้อง
5	สถานศึกษามีการจัดทำระเบียบแสดงผลแสดง ข้อมูลด้านสุขภาพ ด้านความสามารถและด้าน ครอบครัว ของนักเรียนเป็นรายบุคคล	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	ผู้ปกครองและชุมชนให้ความร่วมมือกับครูที่ ปรึกษาหรือครูประจำชั้นในการให้ข้อมูล นักเรียน					
ด้านการคัดกรองนักเรียน						
1	คณะครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องประชุมเพื่อร่วมกันกำหนดเกณฑ์การ คัดกรองนักเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	สถานศึกษาใช้เกณฑ์การคัดกรองนักเรียนเป็น มาตรฐานเดียวกัน	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคัดกรอง นักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่ม เสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา	1	1	1	1	สอดคล้อง
4	สถานศึกษามีการเก็บรักษาผลการคัดกรอง นักเรียนเป็นรายบุคคลไว้เป็นความลับ	1	1	1	1	สอดคล้อง
5	สถานศึกษามีการจัดทำแบบสรุปผลการคัด กรองนักเรียน เป็นรายชั้นและรายบุคคล	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	สถานศึกษามีการติดตามและประสานงานกับ ผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนา นักเรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคลในเด็ก กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของสถานศึกษา	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
ด้านการส่งเสริมนักเรียน						
1	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมตาม ความสนใจและความถนัดให้นักเรียนทุกคน ทั้งในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหา อย่างเท่าเทียมกัน	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	สถานศึกษามีการส่งเสริมพัฒนานักเรียน รายบุคคล ในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษให้ สามารถพัฒนาศักยภาพตนเองให้เป็นบุคคลที่ มีคุณภาพสูงสุดตามศักยภาพ	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผ่านกิจกรรมที่ หลากหลาย เช่น กิจกรรมไฮ้มรุม กิจกรรมแนะ แนว กิจกรรมการส่งเสริมวินัยเชิงบวก	1	1	1	1	สอดคล้อง
4	สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ทุกภาคเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
5	สถานศึกษามีการสรุปรายงานและจัดทำ เอกสารหลักฐานในการประชุมผู้ปกครองชั้น เรียนแต่ละครั้ง	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	สถานศึกษามีการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรม ส่งเสริมนักเรียนและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา						
1	สถานศึกษามีการดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและ กลุ่มที่มีปัญหาอย่างใกล้ชิด	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	สถานศึกษามีการให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาของ นักเรียนแก่นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับ ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการ ป้องกันและการแก้ไขปัญหา	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของสถานศึกษา	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
4	ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นมีการวิเคราะห์ หาสาเหตุปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่ม ที่มีปัญหา	1	1	1	1	สอดคล้อง
5	สถานศึกษามีการกำหนดวิธีให้ความช่วยเหลือ ที่หลากหลายแก่นักเรียน เช่น การให้ คำปรึกษาเบื้องต้น การสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมเสริมหลักสูตร	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	สถานศึกษามีการประเมินและติดตามผลการ ป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียน อย่าง ต่อเนื่อง	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านการส่งต่อนักเรียน						
1	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนที่ ชัดเจนในกรณีนักเรียนมีปัญหายากต่อการ ช่วยเหลือเพื่อการส่งต่อนักเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	สถานศึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองใน การสร้าง ความเข้าใจในการส่งต่อนักเรียนทั้ง ภายในและภายนอกสถานศึกษา	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและ บันทึกการส่งต่อนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร ทุกกรณี	1	1	1	1	สอดคล้อง
4	สถานศึกษาของท่านมีเครือข่ายสหวิชาชีพ	1	1	1	1	สอดคล้อง
5	สถานศึกษามีแผนดำเนินงานและการ ประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่าง ต่อเนื่องในการดำเนินงานส่งต่อนักเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	สถานศึกษามีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียน ที่มีปัญหาให้ไปรับการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	สอดคล้อง

ภาคผนวก ค ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try Out)

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.964	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
item1	121.27	212.478	.416	.965
item2	121.47	205.085	.653	.964
item3	120.67	212.092	.594	.964
item4	121.13	206.878	.666	.963
item5	121.13	209.775	.717	.963
item6	120.93	206.823	.683	.963
item7	121.13	215.154	.352	.965
item8	120.87	203.568	.819	.962
item9	120.93	207.926	.722	.963
item10	121.07	208.616	.739	.963
item11	121.00	211.034	.584	.964
item12	121.07	213.995	.555	.964
item13	121.13	205.223	.835	.962
item14	121.20	207.338	.774	.962
item15	121.27	213.306	.507	.964
item16	120.73	209.857	.713	.963
item17	120.73	210.133	.697	.963
item18	121.13	204.671	.863	.962
item19	121.00	207.724	.754	.963
item20	121.13	209.499	.733	.963
item21	121.13	209.499	.733	.963
item22	121.20	204.441	.926	.961
item23	121.13	203.154	.752	.963
item24	121.07	206.685	.730	.963
item25	121.13	208.120	.692	.963
item26	120.93	211.513	.644	.963
item27	121.13	212.809	.547	.964
item28	121.47	214.464	.428	.965
item29	121.33	207.264	.778	.962
item30	121.20	206.648	.810	.962

ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
สถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ บุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในอำเภอพาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

3. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามสภาพความเป็นจริง

4. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามนี้จะไม่มีการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด
เพราะผู้วิจัยสรุปผลออกมาในภาพรวม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมาในโอกาสนี้

นางสาวกิ่งกาญจน์ ประสม

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยพะเยา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับสภาพจริงของท่าน

1. เพศ

 ชาย หญิง

2. ตำแหน่ง

 ผู้บริหาร ครู

3. ขนาดของสถานศึกษา

 ขนาดเล็ก ขนาดกลาง

4. ประสบการณ์การทำงาน

 1-5 ปี 6-10 ปี 11 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

คำชี้แจง: โปรดอ่านข้อความในแต่ละข้อและทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องตารางที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนฯ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนฯ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนฯ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนฯ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนฯ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
0	สถานศึกษามีการใช้วิธีที่หลากหลายในการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น การสังเกต ,การสัมภาษณ์ และการสำรวจ	✓				

จากตัวอย่างแสดงว่า

ข้อ 0 ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็น 5 หมายถึงมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อ	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล						
1	สถานศึกษามีการใช้วิธีที่หลากหลายในการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น การสังเกต ,การสัมภาษณ์ และการสำรวจ					
2	สถานศึกษามีการใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน ,แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และแบบวัดแววความสามารถพิเศษ					
3	สถานศึกษามีการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง					
4	สถานศึกษามีข้อมูลสารสนเทศและสรุปผลข้อมูลจากการเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อทราบสภาพความเป็นอยู่ภายในครอบครัวและพฤติกรรมนักเรียนขณะอยู่บ้าน					
5	สถานศึกษามีการจัดทำระเบียบสะสมแสดงข้อมูลด้านสุขภาพ ด้านความสามารถและด้านครอบครัวของนักเรียนเป็นรายบุคคล					
6	ผู้ปกครองและชุมชนให้ความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นในการให้ข้อมูลนักเรียน					
ด้านการคัดกรองนักเรียน						
1	คณะครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของประชุมเพื่อร่วมกันกำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน					
2	สถานศึกษาใช้เกณฑ์การคัดกรองนักเรียนเป็นมาตรฐานเดียวกัน					
3	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา					
4	สถานศึกษามีการเก็บรักษาผลการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคลไว้เป็นความลับ					

ข้อ	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
5	สถานศึกษามีการจัดทำแบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นรายชั้นและรายบุคคล					
6	สถานศึกษามีการติดตามและประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนานักเรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคลในเด็กกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา					
ด้านการส่งเสริมนักเรียน						
1	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมตามความสนใจและความถนัดให้นักเรียนทุกคนทั้งในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหา อย่างเท่าเทียมกัน					
2	สถานศึกษามีการส่งเสริมพัฒนานักเรียนรายบุคคล ในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษให้สามารถพัฒนาศักยภาพตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพสูงสุดตามศักยภาพ					
3	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมการส่งเสริมวินัยเชิงบวก					
4	สถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนทุกภาคเรียน					
5	สถานศึกษามีการสรุปรายงานและจัดทำเอกสารหลักฐานในการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนแต่ละครั้ง					
6	สถานศึกษามีการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง					
ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา						
1	สถานศึกษามีการดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหาอย่างใกล้ชิด					
2	สถานศึกษามีการให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนแก่นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน					
3	สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน การป้องกันและการแก้ไขปัญหา					

ข้อ	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
4	ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นมีการวิเคราะห์หาสาเหตุปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มที่มีปัญหา					
5	สถานศึกษามีการกำหนดวิธีให้ความช่วยเหลือที่หลากหลายแก่นักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมเสริมหลักสูตร					
6	สถานศึกษามีการประเมินและติดตามผลการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียน อย่างต่อเนื่อง					
ด้านการส่งต่อนักเรียน						
1	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนที่ชัดเจนในกรณีนักเรียนมีปัญหาต้องการช่วยเหลือเพื่อการส่งต่อนักเรียน					
2	สถานศึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองในการสร้างความเข้าใจในการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา					
3	สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและบันทึกการส่งต่อนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรทุกกรณี					
4	สถานศึกษาของท่านมีเครือข่ายสหวิชาชีพ					
5	สถานศึกษามีแผนดำเนินงานและการประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องในการดำเนินงานส่งต่อนักเรียน					
6	สถานศึกษามีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้ไปรับการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง					

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ประวัติผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยพะเยา
UNIVERSITY OF PHAYAO

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	กึ่งกาญจน์ ประสม
วัน เดือน ปี เกิด	28 กันยายน 2526
สถานที่เกิด	จังหวัดพะเยา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2555 ศษ.บ. (การแนะแนว), มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, จังหวัดนนทบุรี พ.ศ. 2554 ป.บัณฑิต (วิชาชีพครู), วิทยาลัยเชียงราย, จังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2549 วท.บ. (เกษตรศาสตร์), มหาวิทยาลัยแม่โจ้, จังหวัดเชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน	6 หมู่ 2 ตำบลทานตะวัน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
ผลงานตีพิมพ์	กึ่งกาญจน์ ประสม. (ผู้บรรยาย). (30 เมษายน 2566). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 9 (หน้า 190-203). พะเยา: กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยพะเยา.